

Technická univerzita v Liberci
Ekonomická fakulta

Studijní program: N 6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Podniková ekonomika

Společné podnikání více fyzických osob

Joint Business More Individual Entrepreneurs

DP-HF-KFÚ-2010-05

JOSEF BLAŽEK

Vedoucí práce: Ing. Josef Horák, Ph. D. - KFÚ

Konzultant: Ing. Josef Blažek, majitel firmy

Počet stran: 88

Počet příloh: 0

Datum odevzdání: 07. 05. 2010

TECHNICKÁ UNIVERZITA V LIBERCI
Ekonomická fakulta
Katedra financí a účetnictví
Akademický rok: 2009 / 2010

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Originál zadání je vložen v originálu diplomové práce.

Kopie zadání je vložena v kopii diplomové práce.

Prohlášení

Byl jsem seznámen s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č.121/2000 Sb. o právu autorském, zejména § 60 – školní dílo. Beru na vědomí, že Technická univerzita v Liberci (TUL) nezasahuje do mých autorských práv užitím mé diplomové práce pro vnitřní potřebu TUL. Užiji-li diplomovou práci nebo poskytnu-li licenci k jejímu využití, jsem si vědom povinnosti informovat o této skutečnosti TUL; v tomto případě má TUL právo ode mne požadovat úhradu nákladů, které vynaložila na vytvoření díla, až do jejich skutečné výše. Diplomovou práci jsem vypracoval samostatně s použitím uvedené literatury a na základě konzultací s vedoucím diplomové práce a konzultantem.

V Liberci, 07. 05. 2010

Diplomová práce se zabývá možnostmi spolupráce více fyzických osob při podnikání. Česká legislativa umožňuje spolupráci členů rodiny, spolupráci více podnikajících osob a společné podnikání prostřednictvím právnické osoby. Každý ze způsobů spolupráce má své kladné i záporné stránky. Práce vymezuje legislativu, na základě které je možné podnikat v České republice. Významným problémem při volbě optimálního způsobu podnikání je vedení účetnictví. Podnikatel musí zvážit, který ze způsobů vedení účetnictví je pro něj nejvýhodnější a nejméně zatěžující. Při výběru vhodného způsobu spolupráce je třeba zohlednit možnosti podnikání spolupracovníků a očekávanou dobu spolupráce. Každý způsob spolupráce si vyžaduje provedení specifických administrativně – právních kroků. Rozdílné způsoby společného podnikání více fyzických osob se projeví v rozdílné výši odváděných daní a tedy i v rozdílné výši příjmu, který jednotliví spolupracovníci získají. Na základě posouzení kladů a záporů jednotlivých alternativ lze přistoupit k výběru nejlepší varianty společného podnikání.

This diploma thesis is engaged with the options for cooperation of multiple physical entities when conducting business. Czech legislation permits cooperation among family members, multiple business entities and joint ventures through legal entities. Each of the methods for cooperation has its own positive and negative sides. The work defines the legislation on the basis of which it is possible to conduct business in the Czech Republic. A significant issue during the selection of the optimal method for conducting business is accounting management. An entrepreneur must consider which of the methods for managing accounting is the most beneficial and least burdensome to it. When selecting the appropriate method of cooperation, it is necessary to take into account the options for the business of associates and the anticipated period of cooperation. Each method of cooperation requires the performance of specific administrative – legal steps. Different methods of joint ventures by multiple physical entities manifest themselves in different amounts for levying taxes and also in the different amounts of income, which individual associates obtain. On the basis of an assessment of positives and negatives of individual alternatives, it is possible to move toward the selection of the best variants for joint ventures.

Obsah

Seznam zkratk a symbolů.....	7
Seznam obrázků.....	9
1. Úvod.....	10
2. Možnosti podnikání v České republice.....	17
2. 1 Vznik podnikatelského prostředí.....	17
2. 2 Podnikání podle živnostenského zákona.....	18
2. 3 Podnikání podle zákona o zemědělství.....	22
2. 4 Podnikání podle zvláštních předpisů.....	23
3. Možnosti vedení záznamů o hospodaření podniku.....	26
3.1 Účetnictví.....	26
3. 2 Jednoduché účetnictví.....	32
3. 3 Daňová evidence.....	36
4. 1 Podnikání se spolupracující osobou.....	39
4. 2 Sdružení fyzických osob.....	42
4. 3 Společnost s ručením omezeným.....	50
5. Analýza podnikání více fyzických osob.....	57
5. 1 Zisk a daně fyzické osoby.....	57
5. 2 Zisk a daně spolupracujících a sdružených fyzických osob.....	63
5. 3 Zisky a daně společnosti s ručením omezeným.....	66
6. 1 Rozdílné daňové zatížení.....	73
6. 2 Situační analýza současného způsobu spolupráce.....	79
Seznam literatury.....	86

Seznam zkratk a symbolů

AZNP - Automobilové závody, národní podnik

Bc. - bakalář

č. - číslo

ČSSZ - Česká správa sociálního zabezpečení

DIČ - daňové identifikační číslo

DP - důchodové pojištění

DPH - daň z přidané hodnoty

IČ - identifikační číslo

Ing. - inženýr

Kč - koruna česká

k. s. - komanditní společnost

např. - například

obr. - obrázek

OSVČ - osoba samostatně výdělečně činná

popř. - popřípadě

resp. - respektive

RVHP - Rada vzájemné hospodářské pomoci

Sb. - sbírka zákonů

SP - sociální pojištění

s. r. o. - společnost s ručením omezeným

Tab. - tabulka

v. o. s. - veřejná obchodní společnost

ZP - zdravotní pojištění

Seznam tabulek

Tab. 1 – definice malého a středního podnikání.....	13
Tab. 2 – Rozdíly mezi jednoduchým a podvojným účetnictvím.....	33
Tab. 3 – výdaje procentem z příjmů v jednotlivých letech.....	38
Tab. 4 – údaje o firmě Ing. Blažek	61
Tab. 5 – údaje o firmě Bc. Blažek	62
Tab. 6 – údaje firem při rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu.....	63
Tab. 7 – údaje firem ve sdružení a sdružení 50 : 50.....	65
Tab. 8 – odvody podnikatelů a s. r. o. bez vyplácení odměn	68
Tab. 9 – odvody podnikatelů a s. r. o. bez účasti na sociálním pojištění.....	69
Tab. 10 – odvody s. r. o. a jednatelů při účasti na sociálním pojištění (se složkou důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti).....	70
Tab. 11 – odvody s. r. o. a jednatelů při účasti na sociálním pojištění (se složkou důchodového pojištění , nemocenského pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti).....	71
Tab. 12 – porovnání jednotlivých možností spolupráce.....	74
Tab. 13 – historické údaje firmy Ing. Blažek.....	77

Seznam obrázků

Obr. 1 – Porovnání daňového zatížení při různých způsobech vyplácení (do 2 mil. Kč).....	75
Obr. 2 – Porovnání daňového zatížení při různých způsobech vyplácení (do 20 mil. Kč).....	76

1. Úvod

Cílem této diplomové práce je poukázat na problémy, se kterými se potýkají drobní podnikatelé. Ve druhé kapitole práce budou popsány možnosti podnikání v České republice. Většina podnikatelů podniká podle na základě živnostenského oprávnění. Ti jsou zapsáni v živnostenském rejstříku a průkazem jejich podnikání je živnostenský list, koncesní listina nebo výpis z živnostenského rejstříku. Podnikatelé mají možnost podnikat také na základě jiných předpisů. Příkladem mohou být zemědělství podnikatelé. Ti jsou registrováni v evidenci zemědělského podnikatele. Obdobně pojišťovací zprostředkovatelé musí být registrováni Českou národní bankou, daňoví poradci musí být členy komory daňových poradců.

Třetí kapitola diplomové práce popisuje problematiku zaznamenávání údajů o hospodaření podnikatelů. V České republice existuje několik systémů, podle kterých jsou jednotlivé hospodářské operace podnikatelů evidovány. Nejpropracovanějším systémem je účetnictví, dříve známé pod názvem podvojně účetnictví. To je vymezeno legislativou. Mimo to existují účetní standardy, které specifikují vybrané situace. Účetnictví vedou právnické osoby, fyzické osoby, kterým to stanoví legislativa a fyzické osoby, které se dobrovolně rozhodnou vést účetnictví. Za téměř zaniklý systém můžeme označit jednoduché účetnictví, neboť bylo nahrazeno daňovou evidencí. Jednoduché účetnictví podrobně vymezovalo, jak mají fyzické a některé právnické osoby účtovat o svém hospodaření. Naproti tomu daňová evidence je vymezena úžeji. Jejím cílem je zjištění základu daně z příjmů. Daňovou evidenci lze vést např. v rozsahu jednoduchého účetnictví. Určitým zjednodušením administrativy drobných podnikatelů, fyzických osob, jsou výdaje uplatňované procentem z příjmů. Tito podnikatelé mají možnost evidovat pouze příjmy. Výdaje pro účely zjištění základu daně z příjmů mohou stanovit procentní sazbou uvedenou v příslušné daňové legislativě.

Čtvrtá kapitola diplomové práce se zabývá administrativní náročností jednotlivých forem společného podnikání. Tradičním způsobem, jak může více fyzických osob spolupracovat, je spolupráce se členy rodiny. Postačí, když jeden z členů rodiny vlastní živnostenské oprávnění (nebo jiné oprávnění k podnikání). Jiní členové rodiny se mohou podílet na jeho podnikání, aniž by byli u něho zaměstnáni na základě pracovněprávního vztahu. Chtějí – li blíže spolupracovat osoby, které nejsou členy rodiny ani společné domácnosti, mohou založit sdružení bez právní subjektivity. Mohou společně spolupracovat a podílet se na výsledcích společné práce. Fyzické osoby, které chtějí trvale spolupracovat, mohou založit právnickou

osobu, prostřednictvím které budou podnikat. Jedná se o jistější, ale také administrativně náročnější řešení.

Pátá kapitola se věnuje ziskům a daňovému zatížení jednotlivých možností spolupráce. Právnícké osoby podléhají dani z příjmů právnických osob. Fyzické osoby odvádí daň z příjmů fyzických osob, pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení. Výše jednotlivých odvodů závisí na základech daně a na vyměřovacích základech. Ty se odlišují v závislosti na aplikované metodě spolupráce.

Šestá kapitola zjišťuje optimální výběr spolupráce. Při výběru vhodné alternativy je nutné zohlednit výši příjmů z podnikání, neboť odvodové zatížení příjmů se odvíjí od výše příjmů. Paradoxně nejvýše odvodově zatíženy mohou být fyzické osoby s nízkými příjmy. Naproti tomu fyzické osoby s velmi vysokými příjmy podléhají procentně nejnižšímu odvodovému zatížení. Kombinací jednotlivých možností podnikání, resp. vyplácení různých druhů příjmů z podnikání lze dosáhnout zajímavých úspor. Při výběru vhodné alternativy je nutné zohlednit také jiné, než daňové faktory. Tak např. vedení daňové evidence a účetnictví mohou mít rozdílné požadavky na odbornou kvalifikaci i na časovou náročnost. Podnikatel může využitím modernějších technologií uspořít čas a využít jej k výkonu jiných činností. Některá zlepšení podnikatelům přinesou nové problémy, které bude nutné řešit.

Jedním z největších problémů, se kterým se potýkají zejména drobní podnikatelé i nadále zůstává komplikovaná legislativa. Mysli nejprve na malé bylo téma konference, která se konala 14. května 2009 v pražském hotelu Hilton. Účastníky konference byli zástupci firem, kteří se účastnili soutěží Firma roku a Živnostník roku. Hosty konference byli Günter Verheugen a Martin Říman. Jako jeden z finalistů soutěže Živnostník roku 2008 jsem měl možnost účastnit se této konference. Na konferenci zazněly požadavky a stížnosti podnikatelů na omezení administrativní zátěže v rámci České republiky a Evropské unie, stížnost na daňovou neuznatelnost některých nákladů podnikatelů a složitost předpisů, ve kterých se podnikatelé musí orientovat. Významným požadavkem podnikatelů bylo zvýšení konkurenceschopnosti evropských podnikatelů snížením byrokracie a lidštějším přístupem k některým, často tvrdým, požadavkům na způsobilost podnikatele (podniku). Jako příklad byla uvedena nepřiměřená byrokracie při prokazování splnění ekologických limitů v dané oblasti podnikání. Evropské podniky mimo jiné musí splnit příslušné normy a získat tak certifikáty, které prokazují jejich

způsobilost k výkonu jejich podnikatelské činnosti. Naproti tomu asijsí dodavatelé často nedodržují ekologické požadavky ani požadavky na lidštější pracovní podmínky svých zaměstnanců. Tím jsou neúměrně zvýhodněni oproti evropským podnikatelům. Na tuto kritiku nebylo Martinem Římanem ani Günterem Verheugenem odpověděno. Oba politici slíbili provedení dalších kroků k usnadnění podnikání. Zároveň byla blíže představena zásada „Mysli nejprve na malé“, která je stěžejním pilířem Evropského aktu pro malé a střední podniky. Cílem tohoto aktu je podpora malého a středního podnikání na území Evropské unie. Tímto aktem by mělo být usnadněno zahájení vlastní podnikatelské činnosti, snížení byrokracie, kterou podnikatelé neustále procházejí a zjednodušení veškeré administrativy.

Zajímavou ideou, kterou Günter Verheugen představil, je vzdělání podnikatelů. Mnoho mladých lidí se totiž podnikání obává. Raději vyhledávají jistotu zaměstnání. Problémem přitom není pouze zvládnutí veškeré nutné administrativy. Lidé často nejsou ochotni přijmout podnikatelské riziko a začít s prosazováním vlastních podnikatelských myšlenek. Volí jistotu v podobě zaměstnání, kde veškeré riziko nese jejich zaměstnavatel. V zaměstnání musí počítat s odpovídajícím mzdovým ohodnocením. Bohužel ne vždy mohou v praxi uplatnit své vzdělání a jsou nuceni přijmout povolání, které neodpovídá jejich kvalifikaci. Tento problém by, alespoň částečně, mohla vyřešit stáž začínajících podnikatelů. Začínající podnikatelé by se přihlásili u odpovědné instituce ke stáži u zahraničního podnikatele. Předpokládá se, že stáže podnikatelů by měly obdobný charakter, jako mají studijní pobyty Erasmus / Socrates. Z uchazečů o stáž by byli vybráni podnikatelé s nejlepšími předpoklady. Ti by byli vysláni k zahraničnímu podnikateli. Ubytování a stravné, popř. kapesné by bylo hrazeno z rozpočtu Evropské unie. Stážisté by získali praxi při řešení podnikatelských problémů. Zároveň by se seznámili se stážisty z jiných zemí, se kterými by později mohli spolupracovat a obchodovat. Idea podnikatelských praxí je v současné době rozpracována a jejich zavedení by mělo proběhnout, dle slov Güntera Verheugena, během několika let.

Idea „Mysli nejprve na malé“ je kladně přijímána samotnými podnikateli i jejich sdruženími a komorami. Idea se promítla např. v zákoně č. 47 / 2002 Sb., o podpoře podnikání. Zákon stanovuje zásady podpory při zahájení a rozvoji podnikání. Za malého a středního podnikatele se považuje podnikatel, splňující kritéria dle Nařízení Komise č. 70 / 2001. Kritérii statutu malého a středního podnikatele jsou počet zaměstnanců, roční obrát nebo bilanční suma roční rozvahy.

Tab. 1 – definice malého a středního podnikání

<i>Kategorie podniků</i>	<i>Počet zaměstnanců</i>	<i>Roční obrat (mil. €)</i>	<i>Σrozhady (mil. €)</i>
Mikropodnik	< 10	< 2	< 2
Malý podnik	< 50	< 10	< 10
Střední podnik	< 250	< 50	< 43

Zdroj: Rydvalová, P. Malý a střední podnikatel. Liberec: TUL, HF, 2004. ISBN 80-7083-809-4.

Vlastní podpora podnikání však není jednoduchou záležitostí. Podnikatelé tak často musí využívat služeb odborníků, pokud se chtějí ucházet o veřejné zakázky nebo dotace pro podnikatele. Problémem může být již využití samotné dotace, kterou obdrží. Také splnění některých „důležitých“ podmínek pro možnost ucházet se o veřejnou zakázku nemusí být snadnou záležitostí. Netroufá – li si podnikatel ucházet se sám o jakoukoliv formu podpory ze strany státu nebo Evropské unie, může využít služeb specializovaných firem, které jsou schopny vyřídit veškeré potřebné kroky, aby jejich klient uspěl.

Malých a středních podniků je na území Evropského hospodářského prostoru 23 milionů, což odpovídá 90 % všech podniků v Evropě. Valnou většinu pracovních míst vytváří malé a střední podniky, zaměstnávají 70 % evropské populace. Malé podniky, které nejsou svázány s nadnárodními společnostmi, mají šanci nastartovat světovou ekonomiku právě nyní, v době ekonomické krize (pochopitelně v přiměřeném rozsahu). Již dnes (v roce 2009) můžeme pozorovat alespoň částečné úspěchy u drobných podnikatelů. Příkladem mohou být malí zemědělci, kteří nedodávají mléko mlékárnám, ale přímo zákazníkům, např. prostřednictvím automatů na mléko. Za takto prodané mléko utrží více, než za mléko dodané nadnárodním koncernům za velkoobchodní ceny. Zákazníci získají mléko za nižší ceny, než je dodávají mlékárny. Navíc dostávají skutečné, nikoli upravené mléko. Zároveň dochází k vytváření užších vazeb mezi zákazníky a podnikateli a k vytváření vzájemné loajality. Podobnou situaci lze pozorovat také u pekárenských výrobků, případně u ovoce a zeleniny. Samozřejmě se v těchto případech nemusí jednat o závratné částky, které by podnikatelé získávali, ale tato možnost zde je a záleží pouze na podnikatelích, jak ji využijí.

Počet podnikatelských subjektů stále narůstá. Otázkou zůstává, zda nově vznikající subjekty jsou skutečně nezávislí podnikatelé nebo se jedná o tzv. práci na živnostenský list nebo švarcsystém. Práce na živnostenský list bývá nabízena většími firmami, podnikatelé, kteří tuto práci vykonávají jsou pak často obchodními zástupci velkých firem. Takovýto způsob „zaměstnávání“ může být výhodný jak pro „zaměstnavatele“, velkou firmu, tak pro

„zaměstnanec“, malého podnikatele, který pro velkou firmu vykonává určitou činnost. Malý podnikatel vykonává např. obchodní činnost a je za svou práci odměňován v závislosti na svých výkonech. Výhodou takového způsobu spolupráce je např. časová nezávislost, kdy si podnikatel sám určuje svou pracovní dobu a objem práce, kterou vykoná. Takto podnikají nejen prodejci hmotného zboží, ale také např. pojišťovací zprostředkovatelé, označovaní jako finanční poradci. Výhodou tohoto podnikání je zázemí silné firmy, která svým prodejcům zajišťuje odborný rozvoj. Obdobný způsob spolupráce bývá označován za švarcystém, podle podnikatele Švarce, který jej začal využívat. Švarcystém spočívá v nahrazení zaměstnanců „nezávislými“ podnikateli. V některých firmách bývají zaměstnanci dokonce propuštěni a znova najímáni jako dodavatelé služeb. O švarcystému bylo již mnohokrát rozhodováno v soudních procesech. Obecně lze říct, že činnost vykonávaná pravidelně a opakovaně, se stálým využíváním výrobních zařízení „odběratele“ je závislou činností, prací.

První znaky živnostenského podnikání lze pozorovat již s druhou, společenskou dělbou práce, kdy se oddělily jednotlivé specializované činnosti. Ve středověku bylo živnostenské podnikání zcela běžnou záležitostí, živnostníci (řemeslníci) byli sdruženi do cechů, profesních organizací, které dohlížely na kvalitu odváděné práce a které jmenovaly nové členy. Členové cechů museli dodržovat určitý kodex. Cechy se (v pozměněné podobě) dochovaly až do 50. let 20. století. I tehdy fungovaly jako profesní organizace, která zajišťovala odborný rozvoj svých členů a zároveň dozor nad kvalitou jejich práce. O znovuzavedení cechů se uvažovalo v 90. letech 20. století. K jejich obnovení (až na výjimky) nedošlo, došlo k založení oborových komor a povinnému členství v nich u činností, u kterých je to nutné (Česká lékařská komora, Komora auditorů, Komora daňových poradců).

Pro tuto práci jsem si vybral rodinné firmy mé rodiny. S těmito firmami let spolupracuji od svých dětských let, kdy mě rodiče a zejména prarodiče vedli k tomu, abych poznal podnikání a abych v něm jednou pokračoval. V letech 2000 - 2006 jsem již mohl pracovat jako brigádník, na základě dohod o provedení práce. Od roku 2006, jako samostatný podnikatel, vykonávám některé činnosti spojené s výrobou i administrativou. Zním tedy dobře prostředí firem, jejich výhody i nevýhody. Prostřednictvím této práce představím problémy, se kterými se malé firmy setkávají. Některé problémy se již podařilo vyřešit, jiné se stále řeší. Další problémy přibudou v budoucnu se zlepšujícím se postavením firmy.

Historie firmy sahá do počátku 20. let 20. století, kdy firma Blažek fungovala čistě jako rodinná firma, veškeré práce byly vykonávány členy rodiny. Činnost této firmy byla v roce 1948 ukončena. V práci bude řešena problematika firem, které na tuto tradice v roce 1992 navázaly. Zapsáním do živnostenského rejstříku vznikla firma Josef Blažek, Alšovice a později firma Ing. Josef Blažek, Jablonec nad Nisou. Předmětem podnikání obou firem byla již od začátku výroba bižuterie. Firma Josef Blažek, Alšovice se specializovala na výrobu medailí, odznaků a dalších upomínkových předmětů. Firma Ing. Josef Blažek, Jablonec nad Nisou začala s výrobou skleněné bižuterie, knoflíků a skleněných figurek. V roce 2000 se firma Ing. Josef Blažek, Jablonec nad Nisou přestěhovala do nové provozovny na Maršovcích. V dalším textu bude označována jako firma Ing. Josef Blažek, Maršovice. Firma Ing. Blažek rozšířila svůj sortiment o další upomínkové předměty, poháry a skleničky. Navíc každý rok přebírá část klientely firmy Josef Blažek, Alšovice. V roce 2006 vznikla další rodinná firma. V textu bude označována jako firma Bc. Josef Blažek, Maršovice. Kromě účelu dosažení zisku byla firma založena především kvůli podpoře firem Josef Blažek, Alšovice a Ing. Josef Blažek, Maršovice. Firma Bc. Josef Blažek, Maršovice je tedy jakýmsi "podnikatelským servisem". Kromě běžných zakázek tato firma zajišťuje pro obě uvedené firmy marketing (reklamu, internetové stránky), některé logistické činnosti a vedení daňové evidence a správu většiny administrativy.

Nejvýznamnějšími produkty, na jejichž výrobě se všechny tři firmy podílí, jsou medaile. Typizované medaile jsou vyrobeny z hliníku a eloxovány v barvách zlato, stříbro, bronz. Velikost medailí se pohybuje od 40 do 50 mm (v závislosti na typu). Na zadní stranu medaile je možný sítotiskový dotisk dle požadavků zákazníků, u některých medailí je možný dotisk i na přední straně. K medailím se přidávají stuhy (trikolory nebo jednobarevné - červená, modrá, zelená, žlutá). Podle individuálních požadavků se vyrábí speciální medaile. Ty mohou být raženy z hliníku a eloxovány nebo odlity z cínu a galvanizovány (případně práškově stříkány) v požadovaných barvách. Příbuzným upomínkovým předmětem jsou odznaky. Ty jsou zpravidla tombakové v úpravě zlato, se zapínací jehlou na zadní straně. Vyrábí se typizované i zakázkové odznaky. Typizované jsou tisknuty sítotiskem na již připravené polotovary, zakázkové jsou ručně malované na speciálně vylisované polotovary.

Třetím nejdůležitějším produktem jsou pamětní skleničky. Firma Ing. Josef Blažek, Maršovice nakupuje hladké sklenice, nejčastěji Bohemia Crystal Glass. Podle požadavků zákazníků jsou sklenice gravírovány na gravírovacím zařízení SAGA. Zákazníci mají možnost vybrat si z

tisíců již připravených dekorů a fontů, případně si mohou dodat vlastní požadavky a firma Bc. Josef Blažek, Maršovice zajistí přepracování návrhů pro gravírování. Na přání se sklenice ručně malují. Malování je prováděno dodavatelsky, neboť se jedná o umělecky a technologicky náročnější činnost.

Všechny tři uvedené firmy spolu úzce spolupracují. Potřeba užší spolupráce vznikla již v roce 2006. Tehdy probíhalo rozhodování o nejvhodnějším způsobu spolupráce. Měl jsem možnost být zaměstnancem firmy Josef Blažek, Alšovice. Druhou možností bylo stát se spolupracující osobou firmy Ing. Josef Blažek, Maršovice. Po dohodách s oběma firmami nebyly tyto možnosti využity. V případě trvalého pracovněprávního vztahu by bylo problémem samotné definování pracovní pozice. Firma by musela během celého roku zadávat práci rovnoměrně, což by nebylo možné. V období špičky je nutné provést veškerou práci, v klidném období bez zakázek by bylo neefektivní vymýšlet zbytečnou činnost pro zaměstnance. Možnost spolupráce by neumožňovala spolupracující osobě vykonávat činnosti, ke kterým firma nemá živnostenské oprávnění. Komplikovaná by byla rovněž fakturace „vnitropodnikových služeb“ mezi oběma podnikateli. V této situaci bylo nejlepším řešením založení nové firmy. Nová firma se tak stala dodavatelem obou firem. Živnostenská oprávnění k výrobě bižuterie, grafickým pracem a poradenské činnosti umožnila nově vzniklé firmě poskytovat veškerý podnikatelský servis oběma rodinným firmám, případně dalším přízněným firmám.

Spolupráce rodinných firem se neustále prohlubuje. Firma Josef Blažek, Alšovice postupně přenechává svou klientelu firmě Ing. Josef Blažek, Maršovice. Tento problém je nutné řešit, neboť s přibývajícím klienty kromě příjmů roste i daňová zátěž a administrativa. Musí být nalezena nová možnost spolupráce dvou podnikatelů.

2. Možnosti podnikání v České republice

2.1 Vznik podnikatelského prostředí

*Vznik podnikatelského prostředí v ČR se datuje do konce roku 1989 a začátku roku 1990. Období předchozích 40 let (až na malé výjimky) nevykazovalo znaky soukromého podnikání.*¹

Pro tehdejší podnikatelské prostředí byly charakteristické izolace a jednostranná orientace na země RVHP a rozvojové země (do vyspělých západních zemí bylo dodáváno pouze vysoce kvalitní a konkurenceschopné zboží; toho však nebylo mnoho). To vedlo ke ztrátě konkurenceschopnosti většiny podniků. Vedoucí pozice byly obsazeny disciplinovanými pracovníky. Těm však často chyběla tvořivost a podnikavost. Tvořiví a podnikaví byli často potlačováni. Proto byla velice komplikovaná spolupráce mezi jednotlivými podniky. To se několikrát projevilo např. v AZNP Mladá Boleslav. Kdykoli vznikl nějaký konkurenceschopný prototyp, objevily se problémy s dodavateli, kteří nebyli schopni dané komponenty vyrábět. Obyčejně to bylo vinou jejich dodavatelů, centrálního plánu a omezeného přístupu k novým technologiím.

Toho si bylo tehdejší vedení vědomo. V 80. letech proto byly přijaty soubory opatření, dokonce byla v plánu přestavba hospodářského mechanismu. Ani v rámci těchto kroků by však nedošlo k úpravě vlastnických vztahů. *K realizaci nevyhnutelných liberalizačních kroků, vedoucích k vytvoření cenově tržního typu ekonomiky, bylo možné přistoupit až po revoluci v roce 1989.*² Došlo ke zrušení centrálního plánování a podniky mohly začít vyrábět podle podmínek na trhu. Dále bylo nutné transformovat státní vlastnictví. Při restituci a malé privatizaci došlo k přechodu menších podniků nebo jejich provozoven do soukromého vlastnictví. Velká privatizace se týkala velkých podniků.

Určitým mezníkem byl zákon č. 105/1990, o soukromém podnikání občanů. Podle tohoto zákona mohou občané provozovat podnikatelskou činnost. Ke společnému podnikání mohou vytvářet sdružení, obchodní společnosti a tichá společenství. Podnikatelé mohou zaměstnávat neomezený počet zaměstnanců. Později byly přijímány další zákony upravující podnikání a další problémy s podnikáním související. Jednalo se především o tyto zákony:

¹ Jáč, I. Základy podnikové ekonomiky. 1. část. TU v Liberci, Liberec 2002. ISBN 80-7083-577-X.

² Sojková, L. Hospodářská politika. TU v Liberci, Liberec 2005. ISBN 80-7372-034-5.

- Obchodní zákoník,
- zákon o účetnictví,
- zákon o daních z příjmů (a další daňové zákony),
- živnostenský zákon,
- další zákony upravující podnikání.

V první části obchodního zákoníku jsou definovány základní pojmy a základní pravidla podnikání. Druhá část obsahuje veškerou problematiku obchodních společností a družstva. Třetí část stanovuje obchodní a závazkové vztahy. Čtvrtá část obsahuje společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

Zákon o účetnictví stanovuje veškerou problematiku účtování (v soustavě podvojného účetnictví). První část obsahuje pouze obecná ustanovení. Ve druhé části jsou stanoveny rozsah vedení účetnictví, účetní doklady, zápisy a knihy. Třetí část popisuje problematiku účetní závěrky. Čtvrtá část se věnuje oceňování, pátá inventarizaci a šestá úschově účetních záznamů. Sedmá část pak obsahuje společná, přechodná a závěrečná ustanovení.

V současnosti lze podnikat několika různými způsoby. Jedná se o podnikání podle příslušných zákonů. Nejčastější jsou tyto formy podnikání:

podnikání podle živnostenského zákona

podnikání podle zákona o zemědělství

vykonávání činností, které nejsou podnikáním podle živnostenského zákona

2. 2 Podnikání podle živnostenského zákona

Živnost je definovaná v zákoně č. 455 / 1991 Sb. o živnostenském podnikání: *Živnost je soustavná činnost provozovaná samostatně, vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku, za podmínek stanovených tímto zákonem. Živností není např. činnost lékařů, notářů, auditorů, makléřů.*³

³ Zákon č. 455 / 1991 Sb. o živnostenském podnikání

Průkazem živnostenského oprávnění je:

- a) živnostenský list osvědčující splnění podmínek stanovených tímto zákonem pro provozování živností ohlašovacích s údaji podle živnostenského rejstříku,
- b) koncesní listina s údaji podle živnostenského rejstříku,
- c) výpis z živnostenského rejstříku (u živností od roku 2008).

Všeobecné podmínky k získání souhlasu s provozováním živnosti

(tyto podmínky musí splňovat fyzická osoba, její odpovědný zástupce nebo odpovědný zástupce právnické osoby)

- Dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- splněné daňové povinnosti vůči státu,
- bezúhonnost, pokud živnostenský zákon nestanoví jinak; za bezúhonného se nepovažuje ten, kdo byl pravomocně odsouzen:
- pro trestný čin spáchaný úmyslně k nepodmíněnému trestu odnětí svobody v trvání alespoň jednoho roku
- pro trestný čin spáchaný úmyslně, jehož skutková podstata souvisí s podnikáním.

Živnost nemůže provozovat fyzická nebo právnická osoba:

- Na jejíž majetek byl prohlášen konkurz (úkony související se živností může činit jen s písemným souhlasem správce konkurzní podstaty),
- u níž byly konkurz již ukončen, ale po dobu 3 let po ukončení majetek úpadce nepostačoval k úhradě nákladů konkurzu,
- vůči níž byl návrh na prohlášení konkurzu zamítnut pro nedostatek majetku,
- fyzická osoba, které byl soudem nebo správním orgánem uložen zákaz provozování živnosti a zákaz trvá.

Druhy živností z hlediska průkazu odborné způsobilosti

Živnosti ohlašovací

Živnost volná

Nevyžaduje se průkaz odborné způsobilosti ani jiná způsobilost. V současnosti existuje jedna volná živnost. Dosavadních 125 volných živností bylo zrušeno a nahrazeno jednou živností volnou s názvem „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Do ní spadají veškeré podnikatelské činnosti, které nejsou živnostmi řemeslnými, vázanými a koncesovanými (jak je stanoveno v přílohách č. 1 až 3 živnostenského zákona).

V rámci této živnosti lze provozovat všech 80 oborů činností, které tato živnost obsahuje. Podnikatel si sám zvolí obory, které chce vykonávat (dříve byly obory této živnosti samostatnými živnostmi; živností volnou tak byly např. výroba bižuterie, grafické a kresličské práce, činnost finančních, organizačních a ekonomických poradců). Živnost volná a její obory činností jsou uvedeny v příloze č. 4 živnostenského zákona.

Živnost řemeslná

Živnosti řemeslné jsou uvedeny v příloze 1 živnostenského zákona. Podnikatel (nebo jeho odpovědný zástupce) musí prokázat odbornou způsobilost. Nově není vyžadována praxe. K prokázání odborné způsobilosti tak nyní postačí předložení dokladu o ukončení vzdělání (vyučení v oboru, středoškolské, vysokoškolské).

Živnost vázaná

Živnosti vázané jsou uvedeny v příloze 2 živnostenského zákona. Podnikatel (nebo jeho odpovědný zástupce) musí prokázat odbornou způsobilost upravenou zvláštními předpisy. Ty jsou pro každou uvedeny pro každou činnost zvlášť. Dále je nutné prokázat 4 - letou praxi v oboru. Patří sem např. provozování autoškoly.

Živnosti koncesované

Živnosti koncesované jsou uvedeny v příloze 3 živnostenského zákona. Odborná způsobilost je upravena zvláštními předpisy, které jsou pro každou činnost upraveny zvlášť. Vždy je nutná 4 - letá praxe v oboru. Jedná se např. o provozování taxi, směnářenskou činnost nebo výrobu zbraní. Živnostenské oprávnění se prokazuje koncesní listinou.

Živnost provozovaná průmyslovým způsobem

Provozování živnosti průmyslovým způsobem bylo podle novely živnostenského zákona zrušeno. Jednalo se o pracovní proces zahrnující více činností, které samy splňovaly znaky živností. Vydávalo se pouze jedno živnostenské oprávnění; předpokladem jeho získání bylo jednoznačné vymezení činnosti.

Postup při zakládání živnosti

Fyzická nebo právnická osoba musí nejprve ohlásit živnost na živnostenském úřadě. Dříve bylo nutné ohlašovat živnost na místně příslušném živnostenském úřadě. Nyní je možné ohlásit živnost kterémukoli živnostenskému úřadu na území České republiky. Všechna podání vůči živnostenskému úřadu se uskutečňují prostřednictvím řádně vyplněného registračního formuláře, a v případě změn prostřednictvím tzv. změnového listu.

Ohlášení fyzické osoby musí obsahovat jméno, příjmení, trvalé bydliště a státní občanství (popř. IČ, pokud již podniká v jiném oboru). Dále pak údaje o předmětu a místě podnikání, o tom, zda bude zaměstnávat zaměstnance a doklad o vlastnickém nebo jiném právu k prostorám k podnikání. Dříve bylo nutné doložit potvrzení o bezdlužnosti vůči finančnímu úřadu, správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Dále bylo nutné dodat výpis z rejstříku trestů. V současnosti je živnostenský úřad povinen vyžádat si údaje o bezdlužnosti vůči finančnímu úřadu a institucím zdravotního a sociálního zabezpečení a výpis z evidence Rejstříku trestů sám. Za bezúhonného se nově posuzuje rovněž ten, kdo spáchal trestný čin z nedbalosti. V případě právnické osoby musí tyto podmínky splňovat odpovědný zástupce. Navíc musí být doloženy doklady o založení právnické osoby.

Živnostenské oprávnění je vydáno do deseti dnů od doručení ohlášení živnosti. Zároveň je podnikateli přiděleno IČ (pokud mu ještě nebylo přiděleno). Živnosti se zapisují do živnostenského rejstříku, který vede živnostenský úřad a obsahuje veškeré druhy živností, které vznikly v jeho působnosti. Mimo jiné obsahuje také skutečnosti o vzniku, pozastavení nebo přerušení činnosti prohlášení a zrušení konkurzu nebo vstupu do likvidace. Živnostenský rejstřík je veřejně přístupný seznam, do něhož může každý nahlížet a pořizovat z něj výpisy a opisy.

2.3 Podnikání podle zákona o zemědělství

Podnikání v zemědělství je upraveno zákonem č. 252/1997 Sb. o zemědělství. *Zemědělským podnikatelem podle tohoto zákona je fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat zemědělskou výrobu jako soustavou a samostatnou činnost vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku, za podmínek stanovených tímto zákonem.*⁴

Fyzická osoba, její odpovědný zástupce nebo odpovědný zástupce musí splňovat podmínky stanovené zákonem o zemědělství. Jedná se o:

- Dosažení věku 18 let,
- způsobilost k právním úkonům,
- trvalý pobyt v České republice nebo jiném členském státě Evropské unie,
- odborná způsobilost (nejméně střední odborné vzdělání v zemědělském nebo, veterinárním oboru, absolvování akreditovaného rekvalifikačního kurzu nebo prokázání pětileté praxe v zemědělství).

Činnosti, které lze vykonávat podle zákona o zemědělství

- a) rostlinná výroba,
- b) živočišná výroba,
- c) produkce chovných plemenných zvířat,
- d) výroba osiv a sadby, školkařských výpěstků a genetického materiálu rostlin,
- e) úprava, zpracování a prodej vlastní produkce zemědělské výroby,
- f) chov ryb, vodních živočichů a pěstování vodních rostlin,
- g) hospodaření v lese,
- h) hospodaření s vodou pro zemědělské a lesnické účely.

⁴ Zákon č. 252/1997 Sb. o zemědělství

Evidence zemědělského podnikatele

Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá podnikat v zemědělství, je povinna se zaevidovat na místně příslušném obecním úřadě obce s rozšířenou působností, tj. úřadě, v jehož územní působnosti se nachází místo trvalého pobytu zemědělského podnikatele, jde-li o fyzickou osobu, nebo sídlo zemědělského podnikatele, jde-li o právnickou osobu.

Obecní úřad obce s rozšířenou působností vydá žadateli do 30 dnů osvědčení o zápisu do evidence zemědělského podnikatele a ve spolupráci s Českým statistickým úřadem přidělí zemědělskému podnikateli identifikační číslo. Údaje vedené v evidenci zemědělského podnikatele jsou veřejně přístupné v elektronické podobě.

2. 4 Podnikání podle zvláštních předpisů

Podnikání podle zvláštních předpisů není podle živnostenského zákona podnikáním. Osoby, které takto podnikají tedy nejsou registrované v živnostenském rejstříku. Musí však splňovat předpisy platné v daném oboru. Pojišťovací zprostředkovatelé musí být registrováni u České národní banky, notáři v komoře notářů a auditoři v komoře auditorů. Podmínkou takového podnikání bývá členství v oborové komoře a prokázání odborné způsobilosti, která se ověřuje zpravidla zkouškou. V této práci uvedu jako příklad pouze jednu možnost takového podnikání a sice činnost pojišťovacích zprostředkovatelů.

Činnost pojišťovacích zprostředkovatelů

Podmínky podnikání pojišťovacích zprostředkovatelů jsou upraveny zákonem č. 38/2004 Sb. o pojišťovacích zprostředkovatelích a samostatných likvidátorech pojistných událostí. Jedná se o odbornou činnost, která spočívá v předkládání návrhů na uzavření pojistných smluv a jejich uzavírání jménem a na účet pojišťovny, pro niž je tato činnost vykonávána.

Pojišťovací zprostředkovatelé

Pojišťovací zprostředkovatelé jsou rozděleni do následujících skupin:

- a) vázaný pojišťovací zprostředkovatel,
- b) podřízený pojišťovací zprostředkovatel,
- c) pojišťovací agent,
- d) výhradní pojišťovací agent,
- e) pojišťovací makléř,
- f) pojišťovací zprostředkovatel, jehož domovským členským státem není Česká republika .

Tyto skupiny zprostředkovatelů se liší svými pravomocemi a možnostmi. Zprostředkovatel může provozovat zprostředkovatelskou činnost pouze v postavení, v jakém byl registrován u České národní banky.

Registr pojišťovacích zprostředkovatelů

Registr pojišťovacích zprostředkovatelů vede Česká národní banka. Zápis do registru pojišťovacích zprostředkovatelů je povinný pro fyzické i právnické osoby. Osoby v registru jsou zapsány podle čísel stanovených Českou národní bankou. Česká národní banka zprostředkovatelům nepřiděluje IČ. Zprostředkovatel si o něj musí sám zažádat u Českého statistického úřadu.

Osoby zapsané v registru musí splňovat následující podmínky:

- Bezúhonnost,
- podnikatelská důvěryhodnost,
- odborná způsobilost podle kvalifikačních stupňů,
- záruka pojišťovny nebo pojištění odpovědnosti,
- oddělený účet nebo finanční jistina (v případě výběru pojistného nebo přenosu pojistného plnění).

Před provedením zápisu do registru Česká národní banka zjišťuje, jestli jsou splněny všechny podmínky stanovené zákonem pro zápis žadatele do registru. Jsou - li podmínky splněny do 60 dnů ode dne doručení, vydá Česká národní banka registrované osobě osvědčení. Zápis pojišťovacího zprostředkovatele do registru opravňuje provozovat zprostředkovatelské činnosti v pojišťovníctví na území všech členských států Evropské unie. Osoby podnikající tímto způsobem nemusí být podnikatelé podle živnostenského zákona. Nemusí být tedy zapsány v živnostenském rejstříku.

3. Možnosti vedení záznamů o hospodaření podniku

3.1 Účetnictví

Účetnictví je systém pravidel, pouček a metod, jejichž pomocí se dokumentuje a hodnotí hospodaření daného subjektu. Toto hodnocení lze provádět jednak podle výsledků, kterých bylo hospodářskou činností dosaženo a dále podle stavů a pohybů hospodářských prostředků, jež podnikatelský subjekt používá k zajištění svých podnikatelských aktivit. Účetnictví spočívá v nepřetržitém zaznamenávání veškerých účetních případů, ke kterým v daném účetním období dojde. Účetnictví má registrační, informační, kontrolní a ekonomickou funkci. Registrační funkce spočívá v přesné evidenci majetku a je nástrojem ochrany majetku podniku. Informační funkce má podávat přesné a včasné informace, které potřebují uživatelé účetnictví. Kontrolní funkce kontroluje správnost, přípustnost, účelnost a hospodárnost využívání hospodářských prostředků. Ekonomická funkce sleduje stavy a pohyby majetku, závazků a dalších jevů.

V České republice je možné vést záznamy o svém hospodaření těmito způsoby:

- Účetnictví (dříve podvojně účetnictví),
- jednoduché účetnictví,
- daňová evidence.

Podvojně účetnictví je považováno za vyšší formu vedení účetnictví. Pro podvojně účetnictví je charakteristický podvojný zápis všech případů, ke kterým dojde. Každý účetní případ je záúčtován souvztažně na dvou účtech, na opačných stranách: jednou na straně "Má dáti" a po druhé na straně "Dal". Účty (a zápisy), na kterých se účtuje stejná operace, se nazývají souvztažné. V podvojném účetnictví se účtuje o výnosech a nákladech, o majetku, závazcích a pohledávkách.

Podvojně účetnictví se objevuje již ve 13. století ve městech severní Itálie, v Janově a Benátkách, kde se dále rozvíjelo a odkud pochází "vedení knih benátským způsobem. Z Itálie se rozšířilo do všech významných center obchodu. První soustavný výklad k podvojněmu účetnictví podal Luca Paccioli v knize "Summa di arithmetica, geometria, proportioni et proportionalita" v roce 1494. U nás se toto účetnictví objevuje v polovině 18. století. Účetnictví musí splňovat tyto principy: dokumentace, správnost, přehlednost, úplnost, prokazatelnost, srozumitelnost, trvalost.

Princip dokumentace je základní podmínkou průkaznosti účetnictví. Hospodářské operace nevstupují do účetnictví přímo, ale prostřednictvím účetních dokladů, ověřených záznamů o hospodářském jevu (vystavená faktura, přijatá faktura, příjmový pokladní doklad, výdajový pokladní doklad,...). Účetní doklad musí mít náležitosti: označení účetního dokladu, pokud nevyplývá z jeho obsahu, popis obsahu účetního případu a označení jeho účastníků, peněžní částku nebo údaj o množství a ceně, datum vyhotovení účetního dokladu, datum uskutečnění hospodářské operace (není - li shodné s datem vyhotovení účetního dokladu), podpisy osob odpovědných za účetní případ a osoby odpovídající za jeho zaúčtování. Pokud je doklad formálně a věcně správný, může být zaúčtován.

Účetnictví je správné, pokud je účtováno v souladu se zákonem, neodporuje zákonům a dalším předpisům a ani neobchází jeho účel.

Účetnictví je přehledné, je - li uspořádáno např. chronologicky, číselně nebo druhově, včetně případných oprav.

Účetnictví je úplné, pokud jsou v účetních knihách zaúčtovány veškeré účetní případy, ke kterým v daném účetním období došlo.

Účetnictví je průkazné, jestliže veškeré doklady jsou průkazné, stejně jako účetní záznamy a provedená inventarizace.

Účetnictví je srozumitelné, jestliže umožňuje určit obsah účetních dokladů a záznamů.

Trvalost znamená, že je účetnictví vedeno způsobem zajišťujícím trvalost účetních záznamů a účetní jednotka je schopna splnit povinnosti spojené s jejich úschovou podle zákonů o účetnictví a archivnictví.

Podle zákona o účetnictví jsou účetní jednotky povinny vést účetnictví po celou dobu své existence, tedy ode dne vzniku do dne zániku (od zahájení činnosti až po ukončení činnosti), přičemž jsou povinny vést jedno účetnictví za celou účetní jednotku. Zákon dále stanovuje povinnost dodržování směrných účetních osnov a používání daných účetních knih v případě podvojného účetnictví, v případě jednoduchého účetnictví pak používání účetních knih, jež jsou pro jednoduché účetnictví určeny. Dále pak musí dodržovat další podmínky stanovené zákonem, např. způsoby oceňování, odpisování, postupy pro tvorbu a použití rezerv, označení a uspořádání položek účetních závěrek a metody konsolidace účetní závěrky.

Zákon o účetnictví umožňuje k vedení účetnictví používat technické prostředky; nosiče dat a účetní programy případně jiné programové vybavení. Veškeré skutečnosti, které se týkají účetnictví, musí být zaznamenány účetními záznamy. Ty mohou být seskupeny do souhrnných záznamů - účetních dokladů, zápisů a knih. Souhrnným účetním záznamem jsou rovněž odpisové plány, inventurní soupisy, účtové rozvrhy, závěrky a výroční zprávy.

Účetnictví musí být vedeno věrně a poctivě. Účetnictví je vedeno věrně, pokud obsah účetní závěrky odpovídá skutečnosti, která je zobrazena v souladu s účetními metodami. Účetnictví je poctivé, když metody v něm užitě podávají věrný obraz hospodaření účetní jednotky.

Zásada účetní jednotky vymezeje účetní jednotku jako uzavřený celek, za který je účetnictví vedeno, a za který se sestavuje účetní závěrka.

Zásada nepřetžitosti trvání účetní jednotky znamená povinnost vést účetnictví v obdobích po sobě následujících od vzniku účetní jednotky až do jejího zániku.

Zásada nezávislosti jednotlivých účetních období spočívá v zaznamenávání účetních případů do období, s nímž časově a věcně souvisí (akruální princip). Proto je nutné časově rozlišovat náklady a výnosy. Účetním obdobím jsou pravidelné intervaly, za něž se zjišťuje hospodářský výsledek. Jedná se o kalendářní rok trvající 12 měsíců nebo hospodářský rok, který se od kalendářního roku liší.

Ze **zásady objektivit**y účetnictví vyplývá povinnost vést účetnictví úplně, tedy zaúčtovat veškeré účetní případy a zápisy do účetního období, kterého se týkají. Zaúčtování musí být provedeno průkazným způsobem, to znamená, že jednotlivé případy musí být prokázány účetními doklady. Musí být zinventarizovány majetek a závazky a zajištěna úschova účetních pokladů a písemností podle zákona.

Zásada bilanční kontinuity znamená návaznost konečných zůstatků v jednom období a počátečních stavů rozvahových účtů v následujícím období. V průběhu účetního období nelze měnit způsoby oceňování, odpisování, postupy účtování a uspořádání položek účetních závěrek. Změny mezi jednotlivými obdobími mohou být prováděny jen za účelem věrného zobrazení účetnictví.

Zásada oceňování používá historických cen, tedy ocenění aktiv v okamžiku pořízení nebo

jejich výroby v pořizovacích cenách, reprodukčních pořizovacích cenách, ve vlastních nákladech, v cenách pořízení nebo nominálních hodnotách a závazky v nominálních hodnotách.

Zásada opatrnosti spočívá v povinnosti promítnout do ocenění majetku a závazků rizika, ztráty a znehodnocení, které jsou známy. Aktiva a výnosy nesmí nadhodnocovat, pasiva a náklady podhodnocovat. To je zohledněno v účtové osnově tvorbou rezerv a opravných položek.

Zásada zákazu kompenzace zakazuje vzájemnou kompenzaci aktiv a pasiv, nákladů a výnosů, nebo příjmů a výdajů (přebytky a manka, přijaté a placené úroky).

Akruálnost znamená, že se případy účtují v době, kdy se uskutečnily, ne až v době, kdy byly přijaty nebo vydány peněžní prostředky s nimi související.

Bilanční princip je výchozím metodickým prvkem podvojného účetnictví. Základem hlavního účetního výkazu – rozvahy je bilanční rovnice, kde platí rovnost aktiv a pasiv. Ta spočívá v dvojím chápání a klasifikaci majetku. Každý druh majetku, se kterým podnik hospodaří, musí být financován určitým finančním zdrojem. Proto se na majetek nahlíží těmito způsoby: Majetek z hlediska formy, ve které je vázán (aktiva) a majetek z hlediska zdrojů, ze kterých byl pořízen (pasiva). V praxi se majetek z hlediska formy se nazývá majetek, majetek z hlediska zdrojů kapitál. Výkaz, ve kterém je majetek zobrazen z pohledu aktiv i pasiv se nazývá **rozvaha**. Rozvaha je přehled aktiv a pasiv uspořádaných určitým způsobem k určitému okamžiku. Den, ke kterému se rozvaha sestavuje je rozvahový den. Jednotlivé složky aktiv a pasiv v rozvaze označujeme jako rozvahové položky. Peněžní vyjádření rozvahových položek označujeme jako rozvahový stav. Položkou rozvahy je mimo jiné hospodářský výsledek, který je výsledkem jiného výkazu - výsledovky (podle zákona o účetnictví výkaz zisku a ztráty).

Výkaz zisku a ztráty se zřizuje pro zjištění hospodářského výsledku. V tomto výkazu se soustředí náklady a výnosy a jejich porovnáním za účetní období se zjistí hospodářský výsledek. Protože výnosy jsou zdrojem majetku podniku, jsou uvedeny na straně "dál", náklady představují snížení tohoto zdroje a proto jsou zaznamenány na straně "má dáti".

Princip podvojnosti spočívá ve dvojím zaúčtování každého případu, na straně "má dáti" a na

straně "dal". Pro potřeby řízení podniku je třeba znát stavy a pohyby aktiv, pasiv, nákladů a výnosů podrobněji. Rozvahu a výsledovku je třeba rozložit do jednotlivých účtů rozvahových (aktivní a pasivní) a výsledkových (náklady a výnosy).

Uspořádání účtových skupin, ve kterých se účtuje o stavech a pohybech majetku, závazků, výnosů a nákladů, určuje směrná účtová osnova. Podle směrné účtové osnovy je třeba sestavit účtový rozvrh, ve kterém se uvedou veškeré účty, které účetní jednotka používá pro správné zaúčtování všech případů. Účetní rozvrh je možné během účetního období doplňovat (např. při rozkladu syntetických účtů na analytické).

Každá hospodářská operace vyvolává vždy změnu na dvou účtech (na jeden se zapíše částka na stranu má dáti, na druhý stejně velká částka na stranu dal). Tak se nejlépe zobrazí ekonomický obsah dané operace. Princip podvojnosti, na kterém je založeno podvojně účetnictví, přináší problém vybrat správné účty. Tento problém má odstranit vnitřní kontrolní systém, což je vnitřní proces zpracování účetních informací. Veškeré účetní případy musí být podloženy doklady. Dále je každý případ evidován v účetních knihách. I zde však může dojít k chybám, proto je nutná kontrola kontrolního systému. Do té patří např. přezkušování účetních dokladů, souběžné provádění účetních zápisů z hlediska časového i věcného nebo kontrolní soupisky.

Účetní jednotky účtující v účetnictví účtují v těchto knihách:

1. Účetní deník. Zde jsou účetní zápisy uspořádány z hlediska časového.
2. Hlavní kniha. V ní se uspořádají účetní zápisy z hlediska věcného (systematicky).
3. Knihy analytické evidence. Zde se podrobně rozvádějí účetní zápisy hlavní knihy.
4. Knihy podrozvahových účtů. Zde se účtují případy, které se nezaznamenávají do předchozích knih.

Účetní deník je jednou z nejdůležitějších účetních knih. Účetní zápisy v něm jsou uspořádány chronologicky a prokazují zaúčtování všech účetních případů za účetní období. Účetní případy se do deníku promítají prostřednictvím účetních dokladů. Každý účetní případ zaúčtovaný v deníku podle časového hlediska, musí být zaúčtován i podle obsahu (podle věcného hlediska) v hlavní knize, a to na dvou různých účtech.

Hlavní kniha zahrnuje veškeré účty účtového rozvrhu. Ty obsahují následující údaje: zůstatky

účtu k prvnímu dni účetního období, obraty strany má dáti a dal účtů za všechna dílčí účetní období.

Knihy analytických účtů jsou určeny k podrobnému rozvedení účetních zápisů na syntetických účtech. Pokud nejsou účty analyticky členěny nebo pokud je účetnictví prováděno pomocí účetního software, nemusí se knihy analytických účtů používat. Podrozvahové účty se odlišují od syntetických i analytických účtů. Není stanovena povinnost účtovat na nich podvojně, ale není stanoveno ani to, že by se na nich nemohlo účtovat podvojně. Ve směrné účtové osnově jsou podrozvahovým účtům vymezeny účtové skupiny 97 až 99.

Účetní knihy se mohou vést jako vázané knihy, na volných listech nebo technickou formou, pomocí účetního software. Při používání vázaných knih je nutné před zahájením účtování očíslovat jednotlivé stránky a zaznamenat, kolik stran má. Obdobně musí být očíslovány i jednotlivé volné listy. V současnosti se více než účetní knihy používá účetní software. Tím se výrazně usnadňuje práce, neboť software zpravidla zajistí provázanost jednotlivých účetních knih a zároveň generuje jednotlivé výkazy.

Zákon č. 563 / 1991 Sb., o účetnictví stanovuje, které osoby jsou povinné vést podvojně účetnictví. Jedná se o:

- a) právnické osoby, které mají sídlo na území České republiky,*
- b) zahraniční osoby, pokud na území České republiky podnikají nebo provozují jinou činnost podle zvláštních právních předpisů,*
- c) organizační složky státu podle zvláštního právního předpisu,*
- d) fyzické osoby, které jsou jako podnikatelé zapsány v obchodním rejstříku,*
- e) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli, pokud jejich obrat podle zákona o dani z přidané hodnoty, včetně zdanitelných plnění osvobozených od této daně, přesáhl za bezprostředně předcházející kalendářní rok částku 15.000.000 Kč, a to od prvního dne kalendářního roku; do obratu se nezapočítávají příjmy z činnosti, která vykazuje všechny znaky podnikání, kromě toho znaku, že je prováděna podnikatelem,*
- f) ostatní fyzické osoby, které vedou podvojně účetnictví na základě svého rozhodnutí,*
- g) ostatní fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou účastníky sdružení bez právní subjektivity*

podle zvláštního právního předpisu, pokud alespoň jeden z účastníků tohoto sdružení je osobou uvedenou v písmenech a) až f) nebo h), nebo

h) ostatní fyzické osoby, kterým povinnost vedení podvojného účetnictví ukládá zvláštní právní předpis.⁵

3. 2 Jednoduché účetnictví

Jednoduché účetnictví je zvláštní forma účetnictví, jehož cílem je podat přehled o příjmech a výdajích, o majetku, závazcích. Přívlastek jednoduché neznamená, že je vedení tohoto účetnictví snadné, ale že se účetní případy nezachycují na dvou účtech jako je tomu v podvojném účetnictví. Jednoduché účetnictví je založené na peněžní bázi. To znamená, že se nesledují výnosy a náklady, ale výdaje a příjmy.⁶

Podobně jako (podvojně) účetnictví se v jednoduchém účetnictví účtuje o stavech a pohybech majetku a závazků, o rozdílu mezi majetkem a závazky, o příjmech, výdajích. Jednoduché účetnictví je méně systémové, než podvojně účetnictví. Nevyužívá některých prvků, které jsou v podvojném účetnictví běžné. Spokojuje se s menšími požadavky a k jejich dosažení používá jednodušší postup. Přesto však převládá názor, že jednoduché účetnictví je zvláštní forma podvojného účetnictví.

Jednoduché účetnictví se zaměřuje pouze na některé složky majetku: peněžní prostředky, pohledávky a závazky. Cílem jednoduchého účetnictví je podat přehled o příjmech a výdajích a tím i zjistit základ daně z příjmů. Je více spjato se zákonem o daních z příjmů a je koncipováno jako daňové.

V dávné minulosti se účtování věnovali převážně obchodníci, kterým postačovalo zjištění vlastního jmění. To zjistili jako rozdíl mezi svým majetkem a závazky. Porovnáním stavů vlastního jmění za jednotlivé roky zjistili, jestli jsou v zisku nebo ztrátě. S rozvojem obchodu byly sledovány další údaje, které bylo třeba evidovat. Roční soupisy majetku, závazků a

⁵ Zákon č. 563/1991 Sb. o účetnictví.

⁶ Krbečková, J. a Plesníková, J. Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2008. 1. vydání. Anag, Olomouc 2008. ISBN 978-80-7263-442-2.

hospodářských výsledků se rozšířily o evidenci během roku. Postupným rozšiřováním účetních záznamů vzniklo podvojně účetnictví. Větší podnikatelé účtovali v soustavě podvojně účetnictví, menší podnikatelé se spokojili s "jednoduchým" účetnictvím.

V novodobé historii se jednoduché účetnictví objevuje v roce 1991 v zákonu o účetnictví. V zákonu o účetnictví byly definovány požadavky na vedení jednoduchého i podvojně účetnictví. Tehdejší jednoduché účetnictví bylo určeno pro fyzické osoby, příspěvkové organizace, polické strany a církve. K 1. lednu 2004 byl zákon o účetnictví novelizován. Jednoduché účetnictví bylo zrušeno a nahrazeno daňovou evidencí. Daňovou evidenci upravuje zákon o daních z příjmů; jejím účelem je zjištění daňového základu. Daňová evidence byla určena pro fyzické osoby. Podnikatelé ji mohou vést např. v rozsahu jednoduchého účetnictví. Výraz podvojně účetnictví byl nahrazen výrazem účetnictví. K 1. lednu 2008 byl zákon o účetnictví novelizován. Účetní jednotky vymezené zákonem mohou i nadále účtovat v soustavě jednoduchého účetnictví.

Základní principy jednoduchého účetnictví se odlišují od podvojně účetnictví. Hlavní rozdíly mezi jednoduchým a podvojným účetnictvím jsou uvedeny v následující tabulce.

Tab. 2 – Rozdíly mezi jednoduchým a podvojným účetnictvím

Jednoduché účetnictví	Podvojně účetnictví
účtuje se o příjmech a výdajích	účtuje se o výnosech a nákladech
neúčtuje se o výsledku hospodaření	účtuje se o výsledku hospodaření
sloupce v peněžním deníku, bez účtů	účty podle účtové osnovy
výkaz o majetku a závazcích	rozvaha
výkaz o příjmech a výdajích	výkaz o zisku a ztrát
příjmy a výdaje jsou účtovány podle skutečnosti, kdy jsou finanční prostředky přijaty nebo vydány	účtuje se o výnosech a nákladech bez ohledu na okamžik úhrady
majetek se vede evidenčně na inventárních kartách	o majetku se účtuje
závazky a pohledávky se vedou evidenčně	o závazcích a pohledávkách se účtuje
časové rozlišení jen vyjimečně	časové rozlišení povinné

Zdroj: Krbečková, J. a Plesníková, J. Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2008. 1. vydání. Anag, Olomouc 2008. ISBN 978-80-7263-442-2.

V jednoduchém účetnictví je odděleno účtování o peněžním hospodaření od evidence majetku. Nejdůležitější knihou v jednoduchém účetnictví je peněžní deník. V něm se zachycují pohyby peněžních prostředků (v hotovosti nebo na účtech u finančních institucí): příjmy a výdaje. Dále je v něm uveden stav jmění. Ten se zjišťuje součtem stavů zásob, základních prostředků, peněžních prostředků a pohledávek a odečtením závazků. Jednoduché účetnictví je založeno na dokladovosti. Veškeré záznamy v deníku tak musí být podloženy účetním dokladem.

V jednoduchém účetnictví se odděluje účtování o peněžním hospodaření od záznamů o složkách majetku a závazků. Účetní zápisy o peněžních prostředcích nesmí být prováděny mimo peněžní deník. Účetní jednotky vedoucí jednoduché účetnictví vedou tyto knihy:

1. Peněžní deník

2. Kniha pohledávek a závazků

3. Pomocné knihy o ostatních složkách majetku a o závazcích z pracovněprávních vztahů, pokud pro ně je použití:

- Kniha dlouhodobého majetku (hmotného, nehmotného, finančního),
- kniha cenin,
- kniha zásob,
- kniha pro sledování nepřímých daní u plátců daně (knihy pro sledování DPH a spotřební daně),
- karty opravných položek k úplatně nabytému majetku.

4. Ostatní záznamy vyplývající ze zvláštních právních předpisů:

- Mzdová agenda,
- karty zákonných rezerv,
- karty opravných položek,
- karty časového rozlišení.

Peněžní deník je nejdůležitější účetní knihou v jednoduchém účetnictví. V peněžním deníku se v průběhu účetního období účtuje v časové posloupnosti o skutečnostech, které představují příjem nebo výdej peněžních prostředků. Peněžní deník musí obsahovat informace o příjmech, výdajích peněžních prostředků a jejich zůstatcích v hotovosti a na účtech u finančních institucí. V peněžním deníku se dále účtuje o průběžných položkách. Průběžné položky jsou obdobou účtu "peníze na cestě" v podvojném účetnictví, tedy při přesunech peněžních prostředků mezi pokladnou a účtem nebo mezi účty navzájem. Používá - li účetní jednotka cizí měny, účtuje o valutové pokladně nebo devizovém účtu. Účetní jednotka přijímající platby v hotovosti je povinna vést záznamy o denních tržbách a účtovat o nich v peněžním deníku minimálně jednou měsíčně. Zápisy v peněžním deníku umožňují zjistit po skončení zdaňovacího období základ daně z příjmů.

Druhou povinnou knihou jednoduchého účetnictví je **knih pohledávek a závazků**. Kniha pohledávek a závazků obsahuje evidenci pohledávek a závazků vůči jiným subjektům. Tato kniha rozlišuje pohledávky a závazky z obchodních vztahů, z poskytnutých a přijatých záloh, pohledávky a závazky z poskytnutých a přijatých záloh a další možné závazky a pohledávky. Tato kniha umožňuje získávat veškeré informace týkající se jednotlivých dlužníků a věřitelů a závazků a pohledávek. Pomocné knihy účetní jednotka používá pouze v případě, že pro ně má využití.

Podle zákona o účetnictví mohou vést jednoduché účetnictví:

- a) *občanská sdružení,*
- b) *honební společenstva,*
- c) *církev, náboženské společnosti a církevní instituce.*

Fyzické osoby, které vedou daňovou evidenci, mohou vést daňovou evidenci v rozsahu jednoduchého účetnictví. Je to rozumný způsob vedení evidence, neboť sama daňová evidence nemá tak přesně vymezené podmínky, jako jednoduché účetnictví. V rozsahu jednoduchého účetnictví fungují i účetní programy v modulu daňové evidence.

3.3 Daňová evidence

Daňová evidence nahrazuje dřívější jednoduché účetnictví. S její pomocí zjistíme základ daně z příjmů z podnikání a jiné samostatné výdělečné činnosti. Definiuje ji § 7b zákona č. 586 / 1992 Sb., o daních z příjmů:

V daňové evidenci se evidují:

- Příjmy a výdaje členěné pro zjištění základu daně z příjmů fyzických osob,
- majetek podnikatele,
- závazky.

Obsahové vymezení složek majetku v daňové evidenci vychází z účetních předpisů, z jejich vymezení v prováděcí vyhlášce k zákonu o účetnictví, není - li v zákoně a o daních z příjmů stanoveno jinak. Obsahové vymezení dlouhodobého hmotného majetku, dlouhodobého nehmotného majetku, dlouhodobého finančního majetku a zásob je obdobné jako u osob, které vedou účetnictví.

Hmotný majetek se v daňové evidenci oceňuje podle § 29 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Vstupní cenou hmotného majetku se rozumí:

- Pořizovací cena při úplatném pořízení hmotného majetku,
- vlastní náklady při jeho pořízení,
- reprodukční pořizovací cena,
- hodnota pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva podle zákona č. 40/1964 Sb., občanského zákoníku,
- cena stanovená podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku,
- hodnota technického zhodnocení,
- přepočtená zahraniční cena.

Při oceňování **ostatního majetku** se postupuje podle § 25 zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví:

- Zásoby získané za úplatu pořizovacími cenami,
- zásoby vytvořené vlastní činností vlastními náklady,
- peněžní prostředky a ceniny jejich jmenovitými hodnotami,
- podíly, cenné papíry a deriváty pořizovacími cenami,
- nehmotný majetek získaný za úplatu pořizovací cenou,
- nehmotný majetek vytvořený ve vlastní režii vlastními náklady,
- cenou stanovenou podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

Pohledávky a závazky se v daňové evidenci oceňují podle § 5 a § 7b:

- Jmenovitou hodnotou,
- pořizovací cenou při postoupení pohledávky nebo závazku,
- cena stanovená podle zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku.

Podobně jako účetnictví je v daňové evidenci nutná inventarizace. Poplatník je povinen k poslednímu dni zdaňovacího období zjistit skutečný stav zásob, hmotného majetku, pohledávek a závazků. O případné rozdíly oproti skutečnému stavu opraví základ daně podle § 24 a § 25 zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů.

Na základě § 47 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků je nutné daňovou evidenci archivovat nejméně po dobu tří let od skončení příslušného zdaňovacího období. Pokud jsou poplatníkem nebo správcem daně během této lhůty provedeny kroky směřující k dodatečnému vyměření daně, prodlužuje se lhůta na další tři roky. Vyměřit a doměřit daň lze nejvýše do deseti let od konce zdaňovacího období, v němž příslušná daňová povinnost vznikla.

Je – li podnikatel plátcem daně z přidané hodnoty, je povinen podle § 27 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty uchovávat všechny daňové doklady po dobu nejméně deseti let od konce zdaňovacího období, ve kterém k danému plnění došlo.

Stejně jako v účetnictví, i v daňové evidenci je nutné evidované doklady a evidenci archivovat. Daňová evidence nemá striktně vymezenou formu. Podnikatel musí pouze dodržet podmínky stanovené zákonem. *Zákon stanovuje pouze obsah daňové evidence, nestanovuje přesnou formu ani způsob vedení. Je tedy na podnikateli, jakým způsobem bude příjmy, výdaje, majetek a závazky evidovat. Jde jen o to, aby byl schopný kdykoliv prokázat správci daně stav svého majetku a závazků. Velmi často se používá pro evidenci peněžní deník, který umožňuje mít pod kontrolou finance a jejich toky, neboť se v něm zachycují příjmy a výdaje. Práci podnikateli usnadní i další evidence, jako jsou např. evidence pohledávek a závazků, zásob, mezd, popř. podle potřeby detailnější evidence majetku rozčleněná na jednotlivé složky majetku, které podnik používá.*⁷

⁷ Těžká volba podnikatele: daňová evidence nebo účetnictví? [online]. www.podnikatel.cz [cit.2008-01-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/danova-evidence-nebo-ucetnictvi>>

Daňovou evidenci může vést např. v rozsahu jednoduchého účetnictví. Někdy stačí pouze členění na zdanitelné příjmy a daňově uznatelné výdaje. Příjmy ani výdaje nemusí být odděleny podle druhů, nemusí být evidován pohyb peněz v pokladně ani v bance. Dále je možné účtovat zpřeházeně případně hromadně. Tím se daňová evidence liší od jednoduchého účetnictví.

Daňovou evidenci vedou fyzické osoby, které nevedou účetnictví. Účetnictví nevedou, pokud jej nechtějí vést dobrovolně nebo pokud jim to nestanovuje zákon o účetnictví.

Další možností, jak zjistit základ daně z příjmů jsou paušální výdaje spočítané procentem z příjmů. Je to nejjednodušší a někdy i nejvýhodnější způsob, jak spočítat výdaje pro příjmy z podnikání a z pronájmu. Není nutné archivovat doklady za výdaje. Podle zákona o daních z příjmů je možné paušálně určit výdaje takto:

Tab. 3 – výdaje procentem z příjmů v jednotlivých letech

	<i>2008</i>	<i>2009</i>	<i>2010</i>
Podnikání v zemědělství	80 %	80 %	80 %
Řemeslná živnost	60 %		
Ostatní živnosti	50 %	60 %	60 %
Jiné podnikání	40 %		40 %
Pronájem	30 %	30 %	30 %

Zdroj: Vlastní zpracování

4. Administrativní náročnost jednotlivých forem společného podnikání

4.1 Podnikání se spolupracující osobou

Podnikání se spolupracující osobou, členem rodiny, je jednou z nejstarších možností společného podnikání více fyzických osob. Řemeslníkům, zemědělcům nebo obchodníkům často pomáhali s jejich podnikáním děti a manželky. Členové rodiny pak často pokračovali v podnikání svých předků. Některé živnostenské zákony dokonce umožňovaly přechod živností na potomky, případně na manželky, které živnost vedly do té doby, než byly děti k podnikání způsobilé.

I dnes je tato možnost spolupráce možná. Jedná se o klasické podnikání osoby samostatně výdělečně činné. Tato osoba musí splňovat veškeré požadavky, které jsou pro její podnikání nutné. Musí být tedy plnoletá, způsobilá k právním úkonům a splňovat kvalifikační a jiné předpoklady, které jsou k vykonávání daného podnikání nutné. Pro takovéto podnikání je tedy postačující, když veškeré podmínky nutné k podnikání, jakož i oprávnění k podnikání má pouze jedna osoba. Podnikání se spolupracující osobou (osobami) umožňuje spolupracovat s jinými osobami, aniž by s nimi musely být uzavřeny pracovní poměr nebo smlouva o sdružení, případně založena právnická osoba.

Institut spolupracující osoby upravuje § 13 zákona č. 586 / 1992 Sb., o daních z příjmů. Podle tohoto zákona může být spolupracující osobou manželka (manžel) poplatníka nebo ostatní osoby žijící s poplatníkem v domácnosti, tedy děti nebo jiné osoby. Osobou žijící ve společné domácnosti mohou být, dle zákona č. 40 / 1964 Sb., občanského zákoníku, osoby, které žijí společně, společně uhrazují náklady na bydlení, výživu a další provoz domácnosti. Institut spolupracující osoby je promítnut také v zákoně č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a v zákoně č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, kde je osobou samostatně výdělečně činnou definována také spolupracující osoba jiné osoby samostatně výdělečně činné. Pro daňové účely i pro účely sociálního pojištění má tedy spolupracující osoba stejné povinnosti, jako osoba samostatně výdělečně činná. Není rozhodující místo trvalého bydliště. Spolupracující osoba se tak de facto i de iure stává podnikatelem.

Rozhodne – li se podnikatel, že bude podnikat se spolupracující osobou, musí být spolupracující osoba registrována na finančním úřadě, zdravotní pojišťovně a zpravidla na České správě sociálního zabezpečení. Spolupracující osobu je nutné zaregistrovat na finančním úřadě k dani z příjmu z důvodu spolupráce s osobou samostatně výdělečně činnou. Spolupracující osobě bude přiděleno vlastní DIČ. Dále spolupracující osoba musí oznámit zahájení spolupráce své zdravotní pojišťovně. Podobné je to i v případě sociálního zabezpečení, spolupráci musí oznámit i příslušné správě sociálního zabezpečení, kde obdrží vlastní variabilní symbol pro platby záloh. Oznámením o spolupráci totiž může vzniknout povinnost platit zálohy. Spolupracující osoba, stejně jako osoba samostatně výdělečně činná, není povinna platit nemocenské pojištění. V případě, že chce být nemocensky pojištěna, musí si podat přihlášku k nemocenskému pojištění. K finančnímu úřadu i k institucím zdravotního a sociálního pojištění má spolupracující osoba stejné povinnosti, jako „běžný podnikatel“. Spolupracovat s osobou ve společné domácnosti jako spolupracující osoba může i osoba, která samostatně podniká nebo která je zaměstnaná u svého zaměstnavatele. Spolupráci lze vykonávat také jako vedlejší činnost.

Princip spolupráce se spolupracující osobou spočívá v tom, že osoba s vyššími příjmy de facto převádí část svých příjmů a výdajů, kterých za dané zdaňovací období dosáhla, na osobu s nižšími (nebo žádnými „vlastními“) příjmy. Tato forma spolupráce dříve odstraňovala nevýhody progresivního zdanění příjmů fyzických osob. V současnosti lze formou spolupráce snížit vyměřovací základy na zdravotní a sociální pojištění a tím i snížit zálohy (a doplatky) těchto pojištění. Spolupracujícími osobami mohou být pouze osoby žijící ve společné domácnosti, kromě dětí do skončení povinné školní docházky. Spolupracující osoby uvedou svůj podíl na příjmech ve vlastním daňovém přiznání a v hlášeních pro zdravotní pojišťovnu a správu sociálního zabezpečení.

U spolupracující osoby je nutné splnit to, že osoba převádějící příjmy na někoho dalšího z domácnosti musí být podnikatelem dle paragraphu 7 Zákona o daních z příjmů nebo být společníkem v.o.s. či komplementářem k.s. Pouze v tomto případě může část svých příjmů na někoho dalšího z domácnosti převést a v podstatě využít této legislativní úlevy.⁸

⁸ Ušetřete na daních se spolupracující osobou. [online]. www.podnikatelskyportal.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://old.podnikatelskyportal.cz/node/933>>

Zákon č. 586 / 1992 Sb., o daních z příjmů nabízí dvě alternativy, resp. dvě kategorie spolupracujících osob s rozdílným rozdělením příjmů (a výdajů) mezi podnikatele a spolupracující osobu (osoby):

- 50 % v případě spolupráce manželů,
- 30 % v případě spolupráce s ostatními osobami ve společné domácnosti.

V tomto případě jsou zvýhodněni manželé. Je – li spolupracující osobou manželka (manžel), může poplatník převést až 50 % na spolupracující osobu, nejvýše však 540.000 Kč ze svého „zisku“. Zákon totiž stanovuje, že částka připadající na spolupracujícího manžela (manželku), o kterou příjmy přesahují výdaje, smí činit nejvýše 540.000 Kč. Netrvá – li spolupráce po celý rok, pak za každý i započatý měsíc spolupráce lze převést maximálně 45.000 Kč.

V případě ostatních osob, které žijí s poplatníkem v jedné domácnosti, lze na tyto osoby převést až 30 % příjmů a výdajů. Maximálně však do výše rozdílu příjmů a výdajů nepřevyšující 180.000 Kč při spolupráci po celé zdaňovací období. Pokud spolupráce netrvá po celé zdaňovací období, lze odečíst 15.000 Kč za každý i započatý měsíc spolupráce. Zde je nutné uvést, že 30 % je podíl, který lze převést na všechny osoby žijící ve společné domácnosti. Rozhodne – li se poplatník podnikat s manželkou a dvěma dětmi, může na ně převést pouze 30 % svého zisku. Sám potom zdaní svých 70 %. V případě, že takto spolupracuje více spolupracujících osob, musí být výše podílu na společných příjmech a výdajích stejná. Spolupracující osoba může při zdanění svého příjmu uplatnit slevu na poplatníka. *Samozřejmostí je, že u osob, které spolupracují při podnikání, nemůže podnikatel uplatnit slevu na dani. OSVČ se tím vzdává především slevy na manžela – manželku v případě nízkých příjmů a daňového zvýhodnění na dítě, které je spolupracující osobou.*⁹

Na spolupracující osobu není možné rozdělovat dary, slevy na dani ani úroky z hypotéčních úvěrů a úvěrů ze stavebního spoření. Lze na ni však převést část ztráty.

Co se týče vedení účetnictví, resp. daňové evidence, vede se v případě spolupráce osoby samostatně výdělečně činné se spolupracující osobou, jedno účetnictví (daňová evidence) a sice za „hlavního podnikatele“ - osobu samostatně výdělečně činnou. K rozdělení příjmů a výdajů dojde až na konci zdaňovacího období, kdy se příjmy a výdaje rozdělí výše popsáním způsobem. *Výdaje lze uplatnit jak v prokazatelné výši, tak i využitím paušálních výdajů*

⁹ Osoba spolupracující má stejné povinnosti jako OSVČ. [online]. www.podnikatelskyportal.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW:

<<http://www.podnikatel.cz/clanky/osoba-povinnosti-stejne-jako-osvc/>>

procentem. Může nastat i možnost, že se způsoby zkombinují. Není totiž nutné, aby se výdaje uplatňovaly shodným způsobem.¹⁰

Výhody spolupráce se spolupracující osobou

- není nutné vytvářet pracovně – právní vztah
- v případě spolupráce manželů jediná možnost spolupráce (zákoník práce neumožňuje zaměstnávání manželů)
- není nutné zakládat právnickou osobu
- spolupracující osoba nemusí mít vlastní živnostenské nebo jiné oprávnění k podnikání
- spolupracovat může osoba zaměstnaná nebo samostatně výdělečně činná
- spolupracující osoba může spolupracovat na vedlejší činnost

Nevýhody spolupráce se spolupracující osobou

- Lze spolupracovat pouze s osobou žijící ve společné domácnosti,
- pouze 30 % podíl pro osoby jiné, než manžel (manželka),
- v případě více spolupracujících osob mají tyto osoby 30 % podíl dohromady,
- spolupracující osoba musí podávat vlastní daňové přiznání a hlášení na zdravotní pojišťovnu a správu sociálního zabezpečení.

4. 2 Sdružení fyzických osob

Sdružení fyzických osob je jednou z možných forem spolupráce více fyzických osob při podnikání, kdy jednotliví účastníci sdružení spolupracují jako rovnoprávní partneři. Pro vznik sdružení fyzických osob není třeba žádných složitých právních úkonů. Není zde vyžadováno nákladné řízení u rejstříkového soudu, ani složení hotovosti či jiný majetkový vklad. Sdružení umožňuje spojit síly více podnikatelů bez nutnosti zakládání právnické osoby. Podnikatelé se mohou sdružit také krátkodobě, na vymezený projekt. Sdružení není fyzickou ani právnickou osobou. Nevztahuje se na něj tedy živnostenský zákon ani obchodní zákoník. Sdružení vymezuje pouze zákon č. 40 / 1964 Sb., občanský zákoník (Hlava šestnáctá. Smlouva o sdružení).

¹⁰ Osoba spolupracující má stejné povinnosti jako OSVČ. [online]. www.podnikatelskyportal.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW:

<<http://www.podnikatel.cz/clanky/osoba-povinnosti-stejne-jako-osvc/>>

Podle smlouvy o sdružení se může sdružit několik osob, které se sdružují za účelem naplnění společného zájmu. Zákon přesně nevymezuje počet účastníků sdružení; sdružit se mohou minimálně dvě osoby, maximální počet účastníků sdružení není omezen. Sdružení však nemá žádnou právní subjektivitu, nemá tedy způsobilost k právům a povinnostem. *Založením sdružení nevzniká nový právní subjekt. Sdružení tedy samo o sobě nemůže být účastníkem právních vztahů, nabývat práva a mít závazky. Smlouvy uzavírají sice zástupci sdružení jeho jménem, ale práva a povinnosti vznikají přímo účastníkům sdružení. Mělo by tedy být založeno zejména na důvěře.*¹¹ Účastníky sdružení mohou být jak fyzické, tak právnické osoby. Zde bude popsána pouze problematika sdružování fyzických osob. Sdružení se zakládá na základě smlouvy o sdružení. Občanský zákoník nevyžaduje písemné uzavření smlouvy o sdružení. Je – li sdružení zakládáno za účelem podnikání, je vhodné smlouvu o sdružení uzavřít písemně. Posílí se tak nejen právní jistota účastníků sdružení, ale také se usnadní prokazování požadovaných skutečností pro daňové účely. Pro případ budoucích konfliktů je vhodné úřední ověření smlouvy. Zákonem stanovené náležitosti smlouvy jsou poměrně benevolentní a umožňují účastníkům stanovení smluvních podmínek dle uvážení.

Smlouva o sdružení by měla obsahovat:

- označení účastníků sdružení a jejich přesná identifikace (jméno, příjmení, rodné číslo, bydliště, IČ a DIČ),
- vymezení předmětu společné činnosti sdružení, účelu, jehož má být sdružením dosaženo,
- doba trvání sjednaného účelu (na dobu určitou nebo neurčitou),
- vzájemná práva a povinnosti účastníků sdružení,
- práva vůči třetím osobám,
- stanovení majetkových hodnot, které jsou účastníci povinni poskytnout pro účely sdružení ve formě peněz nebo jiných věcí,
- způsob vykonávání společné činnosti,
- způsob hospodaření (kdo bude pověřen správou majetkových hodnot, vedením daňové evidence případně účetnictví, číslo účtu, který bude využívat pro potřeby sdružení),

¹¹ Jak založit sdružení fyzických osob. [online]. www.csob.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.csob.cz/bankcz/cz/SME/Infoservis/Legislativa-a-pravo/Obchodni-pravo/22653200.htm>>

- spoluvlastnické podíly, podíly na zisku,
- zánik sdružení a vzájemné vypořádání účastníků sdružení,
- závěrečná ustanovení,
- datum uzavření smlouvy o sdružení a podpisy účastníků sdružení.

Velice účelné je rovněž stanovit, který z účastníků sdružení bude uzavírat ve prospěch sdružení smlouvy se zaměstnanci, kdo povede společné účetnictví, kdo bude vystavovat a přijímat faktury týkající se sdružení, případně kdo bude podávat přiznání k DPH, pokud se účastníci sdružení stanou jeho plátcem (účelné je, aby to byl ten, kdo vystavuje faktury).¹²

Jelikož sdružení nemá žádnou právní subjektivitu, nemá způsobilost k právům a povinnostem. Není fyzickou ani právnickou osobou a nezapisuje se do obchodního rejstříku. Není třeba jej ani nikde jinde hlásit. Nemůže tedy získat živnostenské ani jiné oprávnění. Způsobilost k právům a povinnostem mají pouze účastníci sdružení. Ti jsou, v rámci smlouvy, oprávněni činit veškeré právní úkony. Každý z účastníků sdružení je povinen, způsobem stanoveným ve smlouvě o sdružení, chovat se tak, aby bylo dosaženo účelu, který je smlouvou stanoven. Musí se zdržet veškeré činnosti, která by dosažení tohoto účelu mohla zabránit. *Jelikož smlouvou nevzniká ani žádná právnická osoba, je třeba mít na paměti nikoli vztahy mezi sdružením a třetími osobami, ale vždy vztahy mezi jednotlivými členy sdružení a třetími osobami.*¹³

Každý z účastníků sdružení musí mít vlastní živnostenské nebo jiné oprávnění, které jej opravňuje k podnikatelské činnosti. Každý z účastníků musí mít přidělené vlastní IČO a DIČ, musí být zaregistrován na finančním úřadu a musí být samostatně přihlášen ke zdravotnímu a sociálnímu pojištění. Pro zakladatele sdružení může být problémem rozsah a způsob ručení.

V případě sdružení, kdy nevzniká právnická osoba, nesou podnikatelské riziko jeho členové. Ti ručí za své závazky neomezeně, celým svým (i osobním) majetkem. Účastníci sdružení se mohou ve smlouvě dohodnout na názvu sdružení. Ten však nelze zaměňovat za firmu -

¹² Zahájení podnikání dvou fyzických osob. [online]. www.csob.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <http://www.komora.cz/hk-cr/inmp/dotazy/art_22336/zahajeni-podnikani-dvou-fyzicky-ch-osob.aspx>

¹³ Sdružení fyzických osob. [online]. www.aspekthm.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.aspekthm.cz/doku/clankyKZ/KZ9811.html>>

obchodní jméno. Zákon č. 513 / 1991 Sb., obchodní zákoník stanovuje, že firmou fyzické osoby vždy musí být její jméno a příjmení. Tato „firma“ však může obsahovat odlišující dodatek. Pro případ, že podniká více osob pod společným jménem, není toto jméno firmou. *Název sdružení může účastník při jednání ve věcech sdružení uvádět vedle svého obchodního jména. Právním důsledkem připojení názvu sdružení je solidární odpovědnost všech účastníků sdružení.*¹⁴

Majetková struktura sdružení

Z důvodu, že sdružení nemá žádnou právní subjektivitu, není předepsána ani výše jeho základního kapitálu. V případě sdružení se předpokládá osobní účast členů sdružení na podnikání a zároveň i určitý vklad do tohoto podnikání. Bez kapitálu se neobejde žádný podnik. Dokonce i podnikatel, který se rozhodne podnikat jako fyzická osoba, potřebuje nějaké zdroje, prostředky k podnikání. V případě sdružení osob se již jedná o větší podnik, než je pouhá „práce na živnostenský list“. Sdružení je tedy kapitálově náročnější. Sdružení však zpravidla zakládají fyzické osoby s určitými podnikatelskými zkušenostmi a s určitým zázemím. Proto by pro ně vklad do této „větší firmy“ neměl představovat problémy. O poskytování majetkových věcí a vlastnických vztazích uvnitř sdružení pojednávají § 831 – 834 občanského zákoníku. Stanoví – li tak smlouva o sdružení, mohou být jeho účastníci povinni poskytnout pro účely sdružení peněžní nebo majetkové vklady. Ve smlouvě tedy může být dohodnuto, kdo poskytne společnou provozovnu, výrobní zařízení nebo dopravní prostředek. Není-li smlouvou stanoveno, kdo poskytne vklady, v jaké struktuře a výši, má se za to, že všichni účastníci jsou povinni poskytnout vklady stejné hodnoty. Velikost a struktura vkladu závisí na uvážení jednotlivých účastníků sdružení a také na oboru, ve kterém sdružení podniká. Stavební firma tak zřejmě bude mít jiné požadavky, než např. účetní kancelář. Nicméně pro dobrý začátek tohoto společného podnikání je vhodné ujasnit si, jak bude toto podnikání náročné, které věci budou k podnikání potřeba a včas si je zajistit. Doba splatnosti vkladu, resp. doba, do kdy má být smluvený majetek vložen do sdružení není pevně stanovena. Zákon účastníkovi sdružení pouze předepisuje poskytnout majetkové hodnoty v době stanovené ve smlouvě. Není – li tato doba stanovena, je povinen poskytnout své plnění bez zbytečného odkladu po uzavření smlouvy.

¹⁴ Podnikání fyzických osob. [online]. www.pomocpodnikateli.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://pomocpodnikateli.cz/legislativa/sdruzeni/>>

Smlouva o sdružení umožňuje pověřit některého z účastníků správou majetku. Ten je oprávněn spravovat veškerý majetek sdružení, včetně peněžních prostředků a cenin. Není – li žádný z účastníků pověřen správou věcí a peněžních prostředků, nakládá s nimi za účelem dosažení účelu smlouvy pouze ten účastník, který je poskytl. Je ale povinen je oddělit od svého soukromého podnikatelského majetku dohodnutým způsobem nebo způsobem, který sdělí ostatním účastníkům smlouvy o sdružení. Malá sdružení mohou dobře fungovat i bez správce společného majetku. Pro účastníky větších sdružení je jednodušší, je – li spravováním majetku pověřen pouze jeden z nich. Ve větším kolektivu již může docházet k větším nedorozuměním. Stanovením správce, který dohlíží nad správným využíváním společného majetku, se předejde často i nechtěným problémům souvisejícím s neoprávněnou držbou či užíváním veškerého společného majetku. Věci jednotlivě určené jsou v bezplatném užívání všech účastníků. Jednotliví účastníci sdružení tak mohou využívat výrobní (případně jiné) prostředky, aniž by za ně platili nájem či jiné poplatky. Spojením různorodých, doplňujících se majetkových vkladů dojde k rozšíření podnikatelských možností a k lepšímu upevnění pozice sdružení, tedy i jeho účastníků.

Majetek získaný při výkonu společné činnosti se stává spoluvlastnictvím všech účastníků. Majetek je ve společném vlastnictví po celou dobu trvání sdružení. Vystoupí – li účastník ze sdružení nebo je – li z něj vyloučen, musí mu být vráceny věci, které do sdružení vložil. Jeho podíl majetku se mu vyplatí v penězích podle stavu v den jeho odchodu ze sdružení. Nezprošťuje se však svých závazků, které vznikly před jeho odchodem ze sdružení.

Při rozpuštění sdružení mají účastníci nárok na vrácení hodnot, poskytnutých k účelu sdružení a vypořádají se mezi sebou o majetek získaný výkonem společné činnosti sdružení způsobem stanoveným ve smlouvě, jinak rovným dílem. Po zániku sdružení je veškerý společný majetek rozdělen mezi jednotlivé účastníky.

Organizace a řízení sdružení

Na rozdíl od obchodních společností, u kterých jsou zákonem vymezeny orgány společnosti a jejich kompetence, občanský zákoník nedefinuje organizační strukturu sdružení. Na řízení sdružení, resp. na rozhodování o všech problémech se sdružením souvisejících se podílí všichni

jeho účastníci. Není - li ve smlouvě stanoveno jinak, rozhodují účastníci o obstarávání společných věcí jednomyslně. Pokud je smlouvou o sdružení stanoveno rozhodování většinou hlasů, má každý z účastníků pouze jeden hlas, bez ohledu na velikost svého podílu. Nestanovuje - li smlouva dohodu o způsobu rozhodování, musí být rozhodnuto jednomyslně. Protože však v praxi není možné, aby účastníci sdružení byli přítomni každému rozhodnutí a mohli tak rozhodnout jednomyslně, je možné tuto problematiku řešit následovně:

1. *každý z účastníků může jednat za sdružení jménem všech účastníků ve věcech sdružení,*
2. *ve věcech sdružení mohou jednat účastníci sdružení vždy jen společně,*
3. *účastníci sdružení zmocní jednoho z účastníků k jednání za sdružení.*

Praxe může přinést kombinaci těchto tří způsobů rozhodování pro jednotlivé konkrétní případy. Vždy je třeba rozlišovat, kdy účastník sdružení jedná vlastním jménem a kdy jménem všech ostatních účastníků sdružení. Jedná-li účastník za sdružení, vždy by měl ke svému jménu připojit název sdružení, za které jedná. Pokud bude účastník jednat navenek pouze vlastním jménem (nikoli jako zmocněnec všech účastníků sdružení) a nedá najevo, že jedná ve věcech sdružení (připojením názvu sdružení ke svému jménu), pak nejsou jeho jednáním zavázáni ostatní účastníci – není zde uplatněna solidární odpovědnost a dopady svého jednání nese výhradně sám.¹⁵

Jelikož sdružení není samostatným právním subjektem, nevede účetnictví ani daňovou evidenci a dokonce nepodává ani daňová přiznání. Účetnictví nebo daňovou evidenci vede buď každý člen sdružení sám, nebo jeden z účastníků sdružení za všechny ostatní. Účastníci sdružení, na rozdíl od samostatných právnických osob, mohou vést daňovou evidenci, která je administrativně méně náročná, než vedení účetnictví. Zákon č. 563 / 1991 Sb., o účetnictví však může všem účastníkům sdružení stanovit povinnost vést účetnictví: § 1, odst. g tohoto zákona stanovuje povinnost vést účetnictví ostatním podnikatelům, kteří jsou členové sdružení bez právní subjektivity, pokud alespoň jeden z členů sdružení vede účetnictví .

Je – li již některý z účastníků sdružení plátcem daně z přidané hodnoty, jsou všichni ostatní účastníci povinni se také zaregistrovat jako plátcí daně z přidané hodnoty a to nejpozději k datu uzavření smlouvy o sdružení. Přiznání k dani z přidané hodnoty je možné podávat dvěma

¹⁵ Sdružení fyzických osob. [online]. www.aspekthm.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/start/zacinajici-podnikatel/sdruzeni>>

způsoby: Přiznání k DPH může podávat jeden určený člen sdružení za všechny. Na svém daňovém přiznání uvede veškerá přijatá a uskutečněná plnění za celé sdružení. Ostatní podávají přiznání s nulovými hodnotami. Zde je však nutné, aby veškeré evidované doklady zněly právě na účastníka, který přiznání podává. Měl by to být ten, který dle smlouvy vede účetnictví (nebo daňovou evidenci). Každý člen sdružení však má možnost podávat vlastní přiznání k DPH dle svého účetnictví. Tato možnost se praktikuje v případě, že má účastník navíc jinou podnikatelskou činnost, než činnost v rámci sdružení.

Další problém může vzniknout s přijímáním zaměstnanců, resp. se mzdovou agendou. Jednotliví členové sdružení jsou samostatnými podnikateli a také tak vystupují. Proto by každý z nich mohl přijímat vlastní zaměstnance a vyřizovat za ně veškerou mzdovou agendu. V závislosti na pracovní smlouvě by bylo možné zaměstnance zaměstnávat nejen ve sdružení, ale také v samostaném podnikání účastníka. To by mohlo přinést řadu nedorozumění a administrativních problémů.

Na veškeré problémy, které mohou při podnikání sdružení vzniknout, by se mělo myslet již při sepisování smlouvy o sdružení. Předejít případným budoucím problémům lze pouze jejich vhodným ošetřením ve smlouvě o sdružení. Přestože všichni účastníci sdružení si jsou rovni, měl by být smluvně stanoven jeden „hlavní“, s určitými pravomocemi. Měl by to být kapitálově nejsilnější člen sdružení a zároveň iniciátor tohoto sdružení. Právě tento člen by měl být pověřen správou společného majetku a vedením účetnictví (nebo daňové evidence). Na něj by měly být vystavovány faktury a na něj by měly znít veškeré doklady. V případě, že jsou účastníci sdružení plátcí DPH, měl by tento „hlavní člen“ podávat přiznání k DPH. Ostatní by podávali pouze přiznání k DPH s nulovou hodnotou. Hlavní člen by měl být jako jediný oprávněn přijímat zaměstnance, se kterými by měl pouze on pracovní smlouvy. Na tohoto „hlavního člena“ by měl být zřízen bankovní účet, určený výhradně pro potřeby sdružení. „Hlavní člen“ by měl být majitelem většiny majetku, který je ve společném užívání všech účastníků sdružení. Tím se usnadní i problematika odepisování majetku, který může odepisovat pouze jeho majitel. Po skončení roku tento „hlavní člen“ převede odpovídající podíly příjmů a výdajů na jednotlivé účastníky sdružení, a to v poměru podle uzavřené smlouvy o sdružení. V praxi by zřejmě nebylo možné, aby „hlavní člen“ zadržoval veškeré prostředky po celý rok. Proto je nutné smluvně ošetřit rozdělování peněžních prostředků během roku, případně upravit

dispoziční právo k bankovnímu účtu sdružení. I zde je nutné veškeré finanční transakce správně evidovat a zaznamenávat, aby nedošlo k případným nedorozuměním a konfliktům mezi členy sdružení. Občanský zákoník stanovuje právo kontroly, které umožňuje ostatním účastníkům přesvědčit se o stavu hospodaření sdružení. Omezí – li se možnost kontroly ve smlouvě, považuje se toto omezení za neplatné.

Bezproblémové zvládnutí veškeré administrativy může být někdy problematické a časově náročné. Administrativa může „hlavního člena“ oproti ostatním členům zatěžovat. Zákon č. 563 / 1991 Sb., o účetnictví umožňuje pověřit vedením účetnictví jinou osobu. Tím se však nezbavuje odpovědnosti za účetnictví.

Rozhodne – li se společně podnikat větší množství fyzických osob a tento jejich zájem je dlouhodobý, mohou dosahovat lepších obrátů a zisků. Pro tento případ lze doporučit podnikání formou obchodní společnosti.

K zániku sdružení dochází:

- pokud po vystoupení nebo vyloučení účastníka zbývá pouze jediný účastník,
- uplynutím doby, na kterou bylo sdružení založeno,
- splněním účelu, pro který bylo sdružení založeno,
- dohodou účastníků,
- z jiných důvodů určených ve smlouvě o sdružení.

Výhody sdružení

- jednoduchý postup při zakládání sdružení,
- není zákonem stanovena výše základního kapitálu, ani není uzákoněna povinnost jiného majetkového vkladu,
- sdružení může založit libovolný počet osob,
- sdružení lze založit na konkrétní akci,
- sdružení může přijímat nové členy,
- zpravidla je možné vést daňovou evidenci.

Nevýhody sdružení

- Účastníci ručí celým svým majetkem, společně a nerozdílně,
- sdružení nemá právní subjektivitu, účastníci musí vystupovat svým jménem nebo jménem jednoho z nich,
- je-li jeden z účastníků plátcem DPH, musí se k DPH registrovat ostatní účastníci.

4.3 Společnost s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným je jednou z nejčastějších a nejjednodušších možností, jak může prostřednictvím právnické osoby společně podnikat více fyzických osob. Právní úprava společnosti s ručením omezeným vychází ze zákona č. 513 / 1991 Sb., obchodního zákoníku. Společnost s ručením omezeným je právnickou osobou, má tedy vlastní právní subjektivitu. Společnost s ručením omezeným může založit minimálně jedna, maximálně padesát fyzických osob. Výhodou této formy podnikání je omezené ručení společníků – společníci ručí pouze do výše nesplaceného vkladu. Minimální základní kapitál společnosti s ručením omezeným je 200.000 Kč. Výše vkladů jednotlivých společníků může být stanovena rozdílně. Minimální vklad společníka je 20.000 Kč. Vklady společníků a tedy i jejich podíly ve společnosti jsou zapsány v obchodním rejstříku.

Založení společnosti s ručením omezeným je administrativně náročnější, než předchozí způsoby spojování fyzických osob. Společnost vzniká zápisem do obchodního rejstříku. Tomu musí předcházet sepsání společenské smlouvy nebo zakladatelské listiny. Při zakládání společnosti více společníky společníci musí uzavřít společenskou smlouvu, která musí být notářsky ověřena. V případě, že společnost zakládá jen jeden společník, musí být sepsána zakladatelská listina a rovněž musí být notářsky ověřena.

Společenská smlouva by měla obsahovat tyto náležitosti:

- Název společnosti,
- sídlo společnosti,
- určení společníků, jejich jména a bydliště,
- určení jednatelů společnosti, jejich jména a bydliště,
- určení dozorčí rady, jména a bydliště jejich členů (pouze v případě, že se dozorčí rada zřizuje),
- předmět podnikání,
- výše základního kapitálu a výše vkladů jednotlivých společníků,
- určení správce vkladu,
- další údaje vyžadované obchodním zákoníkem.

Základní kapitál je nutné složit po sepsání společenské smlouvy. V případě peněžního vkladu společníci složí základní kapitál na zvláštní účet v bance. Ten je vedený na jméno společnosti a zakládá jej správce vkladu. Banka na základě předložení společenské smlouvy (nebo zakladatelské listiny) vydá potvrzení o zřízení účtu, o složení vkladů a jejich výši. Potvrzení je jedním ze zakladatelských dokumentů společnosti a předkládá se při návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku. Disponovat s prostředky na tomto účtu je možné až po zapsání společnosti do obchodního rejstříku. Vklady je možné složit také v hotovosti správcí vkladu. K podání návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být splaceno minimálně 30 % vkladu každého společníka. Základní kapitál může být vložen mimo jiné majetkovým vkladem, nemovitostí, dopravními prostředky nebo výrobními zařízeními. Celková hodnota majetkových a peněžních vkladů musí činit nejméně 100.000 Kč. Každý společník je povinen splatit celý svůj vklad do lhůty uvedené ve společenské smlouvě, nejpozději do pěti let od vzniku společnosti. Splacení vkladu každého společníka se hlásí příslušnému rejstříkovému soudu. Každý společník může mít ve společnosti pouze jeden vklad a tím i jeden obchodní podíl, přičemž jeden podíl může patřit více osobám. Případným dalším vkladem společníka se zvyšuje velikost jeho vkladu a tedy i jeho obchodního podílu. Zakládá – li společnost s ručením omezeným pouze jedna osoba, musí být základní kapitál splacen v celé výši, tedy 200.000 Kč.

Společnost s ručením omezeným vzniká **zápisem do obchodního rejstříku**. K tomu je nutné podat návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku u místně příslušného rejstříkového soudu. Návrh musí podepsat všichni jednatelé společnosti, jejich podpisy musí být ověřeny. Návrh na zápis společnosti do obchodního rejstříku se předkládá na zvláštním formuláři.

Formulář obsahuje tyto údaje:

- *Příslušný rejstříkový soud.*
- *Navrhovatel.*
- *Společnost s ručením omezeným, které se návrh týká.*
- *Návrh na zápis.*
- *Datum provedení zápisu.*
- *Závěrečná část.*¹⁶

K návrhu se přikládají tyto přílohy:

- společenská smlouva (nebo zakladatelská listina),
- oprávnění k podnikání (živnostenské listy nebo jiné dokumenty),
- výpis z katastru nemovitostí (nebo povolení vlastníka k užívání) k prostorám firmy,
- potvrzení banky (nebo správce vkladu) o splnění vkladové povinnosti každého ze společníků,
- výpis z Rejstříku trestů ne starší 3 měsíců,
- čestné prohlášení jednatele o plné způsobilosti k právním úkonům.

Společnost s ručením omezeným vzniká dnem zápisu do obchodního rejstříku. Rozhodnutí o zápisu do obchodního rejstříku je zasláno společníkům do sídla společnosti. Po provedení zápisu je třeba společnost zaregistrovat na finančním úřadě. Má – li společnost zaměstnance, musí je do osmi dnů od nástupu zaregistrovat na příslušné správě sociálního zabezpečení.

¹⁶ Jak založit společnost s ručením omezeným. [online]. www.ipodnikatel.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/jak-zalozit-spolecnost-s-rucenim-omezenym.html>>

Orgány společnosti s ručením omezeným

Nejvyšším orgánem společnosti s ručením omezeným je **valná hromada**. Valnou hromadu tvoří společníci společnosti. Hlasovací práva společníků závisí na velikostech jejich obchodních podílů. Společníci se účastní valné hromady osobně nebo prostřednictvím zástupců na základě písemné plné moci. Valná hromada přijímá usnesení prostou většinou, přijímat usnesení může pouze pokud přítomní společníci mají alespoň polovinu všech hlasů. Každý společník má jeden hlas na každých 1.000 Kč svého vkladu (neurčuje – li smlouva jinak). Nejsou – li někteří společníci přítomni na valné hromadě, mohou svůj souhlas s navrhovaným rozhodnutím projevit také mimo valnou hromadu, doručením souhlasu do jednoho měsíce ode dne, kdy se konala valná hromada. Společníci mohou přijmout rozhodnutí i mimo valnou hromadu. Společník, který má právo svolat valnou hromadu, může předložit usnesení společnosti k vyjádření ostatním společníkům.

Valná hromada schvaluje účetní závěrky, dělení zisku, úhrady ztrát. Valná hromada jmenuje jednatele společnosti, dozorčí radu (je – li zakládána) a likvidátora (v případě likvidace společnosti). Dále valná hromada může rozhodovat o vyloučení společníka, o odvolání jednatele (nebo likvidátora), o změnách společenské smlouvy, o zvýšení nebo snížení základního kapitálu.

Vedení společnosti s ručením omezeným vykonává **jednatel** (nebo více jednatelů). Jednatelé jsou statutárním orgánem společnosti a jsou jmenováni a odvoláváni valnou hromadou. Jednateli mohou být jmenováni společníci nebo jiné fyzické osoby. Jmenování jednatele není pracovněprávním aktem, neřídí se tedy ustanoveními zákoníku práce. Mezi jednatelem společnosti a společností existuje obchodněprávní vztah, který je zpravidla upraven mandátní smlouvou (pokud ve společenské smlouvě není stanoveno jinak). *Jiné určení práv a povinností členů statutárních a jiných orgánů ke společnosti může obsahovat společenská smlouva, stanovy nebo mohou být dohodnuty účastníky jednotlivě či případ od případu.*¹⁷

Na výkon funkce jednatelů nelze sjednat pracovní smlouvu. Jednatel společnosti s ručením omezeným musí splňovat obdobné podmínky, jako podnikatelé podnikající jako fyzické osoby.

¹⁷ Může být jednatel s. r. o. zaměstnancem? [online]. www.epravo.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-byt-jednatel-sro-zamestnancem-35133.html>>

Jednatelům tedy může být pouze fyzická osoba, která dosáhla věku 18 let. Jednatel musí být trestně bezúhonný a plně způsobilý k právním úkonům. Nesplňuje – li tyto podmínky, nemůže se stát jednatel, i kdyby o jmenování jednatel rozhodla valná hromada. Funkce jednatel může zaniknout, přestane – li jednatel tyto podmínky splňovat. Jednatelství může být ukončeno smrtí jednatel, vzdáním se funkce, odvoláním z funkce či uplynutím doby, na kterou byla funkce sjednána. Z výkonu funkce jednatelům náleží odměna stanovená společenskou smlouvou.

Mimo obchodněprávního vztahu může mít jednatel se společností s ručením omezeným také pracovněprávní vztah. V pracovní smlouvě však nesmí být stanoveno, že bude vykonávat funkci jednatel. Jednatel však může vykonávat jinou práci. Může být tedy ředitelem společnosti (případně náměstek nebo jiná funkce). Ředitel společnosti s ručením omezeným je jejím zaměstnancem a vztahují se na něj ustanovení zákoníku práce (a dalších právních předpisů, které se zaměstnáním souvisí). Jako zaměstnanec společnosti má jednatel nárok na mzdu.

Stanoví – li tak společenská smlouva, zřídí se **dozorčí rada**. Na rozdíl od akciové společnosti, u společnosti s ručením omezeným je zřízení dozorčí rady dobrovolné. Dozorčí rada je kolektivním orgánem a má zejména kontrolní pravomoci. Dozorčí rada je jmenována valnou hromadou společnosti a dohlíží na činnost jednatelů. Musí mít alespoň tři členy. Člen dozorčí rady nemůže být jednatel společnosti. Na členy dozorčí rady se vztahuje zákaz konkurence. Nemohou tedy podnikat v obdobném oboru ani být společníkem v jiné společnosti s podobným předmětem podnikání. Společenská smlouva může stanovit rozsah zákazu konkurence. Dozorčí rada může nahlížet do účetních knih a dalších dokumentů a kontrolovat tak činnost jednatelů. Přezkoumává účetní závěrky a návrhy na rozdělení zisku a svá vyjádření předkládá valné hromadě. Vyžadují – li to zájmy společnosti, může svolat valnou hromadu. Členové dozorčí rady mají právo účastnit se valné hromady. Musí jim být uděleno slovo, kdykoli o to požádají. Z členství v dozorčí radě může jejím členům vyplývat nárok na odměnu.

Hospodaření společnosti s ručením omezeným

Jednou z nejdůležitějších povinností, kterou musí společníci společnosti s ručením omezeným splnit, je splacení základního kapitálu. Nestanoví – li společenská smlouva jinak, měl by být společníkův vklad splacen do pěti let od vzniku společnosti. *Častým omylem, se kterým se v praxi setkáváme, je mylná představa o nedotknutelnosti základního kapitálu obchodních společností (např. jeho trvalé deponování na bankovních účtech). Základní kapitál se stává majetkem společnosti a ta s ním běžně disponuje, např. za takto vložené peníze nakupuje vybavení kanceláří, zboží, platí běžné účty atp. Základní kapitál představuje "peněžní vyjádření nepeněžitých vkladů" nikoliv nepeněžité vklady samotné. Základní kapitál vystupuje v rozvaze na straně pasiv (zdroj) a jeho konkrétní forma není již dále rozhodující.*¹⁸

Dalším problémem je **rezervní fond**. Ten společnost s ručením omezeným povinně vytváří ze zisku po zdanění. Rezervní fond je část obchodního jmění společnosti, jakási kapitálová rezerva, která má stabilizovat bezproblémové fungování společnosti. V účetnictví se vykazuje na straně pasiv, mezi vlastními zdroji. Rezervní fond je možné vytvořit již při založení společnosti, lze jej však vytvořit také později, při zvyšování základního kapitálu společnosti. Jak již bylo uvedeno, rezervní fond se vytváří ze zisku po zdanění. Není – li vytvořen již při vzniku společnosti, vytvoří se z prvního zisku, kterého firma dosáhne, nejméně ve výši 10 % z čistého zisku a ne více než 5 % hodnoty základního kapitálu. Každoročně se do fondu doplňuje částka určená společenskou smlouvou, nejméně 5 % z čistého zisku do výše fondu stanovené společenskou smlouvou, nejméně do výše 10 % základního kapitálu.

V rozsahu, v němž je rezervní fond zákonem vyžadován, jej lze použít pouze ke krytí ztrát společnosti, není - li stanoveno jinak. O použití rezervního fondu rozhoduje statutární orgán společnosti. Klesne – li výše rezervního fondu pod jeho zákonem stanovenou částku, může být svolána valná hromada společnosti. Výši rezervního fondu a přesný způsob jeho vytváření určuje společenská smlouva společnosti. O tvorbě rezervního fondu a o jeho čerpání rozhoduje valná hromada společnosti. Dosahuje – li hodnota rezervního fondu pouze do výše 10 % základního kapitálu, lze jej použít jen k úhradě ztráty společnosti. Rezervní fond může dosahovat hodnoty vyšší, než 10 % základního kapitálu. Zákon nijak neupravuje možnosti využití této částky převyšující 10 % základního kapitálu. O využití této přesahující částky tak mohou rozhodovat jednatelé (nebo valná hromada, v závislosti na společenské smlouvě).

¹⁸ Společnost s ručením omezeným. [online]. www.aspekthm.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/formypodn/sro/shrnuti.aspx>>

Společnost s ručením omezeným má vlastní právní subjektivitu. Na rozdíl od fyzické osoby, jejíž obchodním majetkem je majetek určený k podnikání, u právnické osoby, společnosti s ručením omezeným, je obchodním majetkem veškerý majetek, který je ve vlastnictví společnosti. Veškerý majetek, který společnost nabude je tedy v jejím vlastnictví, nikoli ve vlastnictví fyzických osob, které o jeho pořízení rozhodnou. Obchodní majetek společnosti s ručením omezeným je souhrnem majetkových hodnot, k nimž má společnost vlastnické právo. O stavu a pohybech majetku společnost s ručením omezeným účtuje v soustavě účetnictví.

Výhody společnosti s ručením omezeným

- omezené ručení společníků,
- obchodní majetek společnosti je jasně oddělen od soukromého majetku společníků,
- jednatelé nemusí mít se společností pracovní právní vztah a nemusí se tak účastnit nemocenského pojištění,
- jednatelé si mohou vyplácet nízké odměny (případně i mzdy) a tím si snížit odvody na zdravotní a sociální pojištění,
- obchodní podíl lze převést na jiné osoby.

Nevýhody společnosti s ručením omezeným

- vyšší administrativní náročnost,
- počáteční nároky na základní kapitál,
- nutnost vedení účetnictví.

Zrušení a zánik společnosti s ručením omezeným

Společnost s ručením omezeným zaniká výmazem z obchodního rejstříku. Tomu předchází zrušení společnosti. Dle zákona č. 513/1991, obchodního zákoníku může být společnost zrušena:

- dobrovolně,
- nuceně, rozhodnutím soudu.

Společnost může být zrušena:

- s likvidací (bez přechodu na nového právního nástupce),
- bez likvidace (přechodem na jiného právního nástupce).

5. Analýza podnikání více fyzických osob

5.1 Zisk a daně fyzické osoby

Hlavním cílem každé firmy je zpravidla **maximalizace zisku**. Zisk (případně ztráta) je výsledkem výkazu zisku a ztráty. Zisk je tedy rozdílem mezi výnosy a náklady. Firmy, které k zobrazení svého hospodaření nevyužívají účetnictví, nepracují s výnosy a náklady. Tyto firmy vedou pouze daňovou evidenci (případně uplatňují výdaje procentem z příjmů). K vyjádření svého „výsledku hospodaření“ využívají příjmy a výdaje. Úkolem daňové evidence je (mimo jiné) zjištění základu daně z příjmů. Ten se zjistí jako rozdíl mezi příjmy a výdaji. Zdálo by se, že rozdíl mezi příjmy a výdaji bychom mohli považovat za určitou alternativu k zisku v daňové evidenci. Podle „daňové“ terminologie (zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů) se zde nabízí položka „*dílčí základ daně (ztráta) z příjmů podle § 7 zákona*“. Tu bychom mohli přirovnat např. k zisku před zdaněním. Pokud od této položky odečteme položku „*daň podle § 16 zákona*“, dostaneme položku, kterou bychom mohli přirovnat k zisku po zdanění. Ani tato položka by však nebyla „čistým ziskem“, neboť podnikatel dále povinně odvádí pojistné České správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Podnikatel tedy ze svých příjmů de facto odvede tři různé daně. Než se v daňové evidenci dosáhne čehosi jako čistého zisku, je třeba projít následujícím procesem.

Daň z příjmů (fyzických osob) je tak možné považovat za „první daň“, kterou musí podnikatelé – fyzické osoby odvést. K vysvětlení některých pojmů lze využít formulář „*Přiznání k dani z příjmů fyzických osob*“, zejména pak „*přílohu č. 1*“, která slouží k výpočtu **dílčího základu daně z příjmů** z podnikání a z jiné samostatné výdělečné činnosti. „*Příloha č. 1*“ umožňuje výpočet dílčího základu daně pro podnikatele, kteří vedou daňovou evidenci, účetnictví nebo uplatňují výdaje procentem z příjmů. Podnikatel v příloze vyznačí jednu z těchto tří možností. Vlastní výpočet dílčího základu daně probíhá v tabulce v části 1 přílohy. Tabulka má 13 řádků. V řádcích 101 a 102 se uvádí *příjmy a výdaje související s příjmy podle § 7* (tj. příjmy a výdaje dosažené podnikáním a jinou samostatnou výdělečnou činností). Řádek 103 je neobsazen, dříve byl určen pro *pojistné* zaplacené v daném zdaňovacím období. V současnosti toto pojistné není výdajem, který by snižoval základ daně. V řádku 104 se uvádí rozdíl mezi příjmy a výdaji (nebo výsledek hospodaření u podnikatelů, kteří vedou účetnictví). Řádky 105 a 106 jsou určeny pro částky, které zvyšují nebo snižují rozdíl mezi příjmy a výdaji nebo hospodářský výsledek podle § 5 a § 23. Řádky 107 – 110 jsou určeny pro rozdělení příjmů a výdajů mezi podnikatele a

jejich spolupracující osoby podle § 13. Řádek 111 je neobsazen. Dříve se v něm uváděla „zbyváající část příjmů a výdajů za více zdaňovacích období dle § 14“; § 14 byl zrušen. Do řádku 112 se uvádí podíl společníka veřejné obchodní společnosti nebo komplementáře komanditní společnosti. V řádku 113 je *dílčí základ daně (ztráta) z příjmů* vypočítaný z předchozích řádků (104 + 105 – 106 – 107 + 108 + 109 – 110 + 112). V 2. části přílohy se uvádí údaje o jednotlivých podnikatelských činnostech, spolupracujících osobách a účastnících sdružení a způsobu rozdělení příjmů a výdajů. Dále se zde uvádí údaje o stavu majetku podnikatele a dále úpravy základu daně; tuto část vyplňují pouze podnikatelé, kteří vedou daňovou evidenci. U podnikatelů, kteří uplatňují výdaje procentem z příjmů, dochází ke zkreslení skutečného stavu hospodaření. Většinou se jedná o podnikatele, u kterých nedochází k výrazným změnám majetku. Tito podnikatelé tedy druhou stranu „Přílohy 1“ nevyplňují.

Má – li podnikatel příjmy z jiných činností než z podnikání, uvede je v 2. oddílu přiznání „*Dílčí základ daně, základ daně, ztráta*“. Po sečtení jednotlivých dílčích základů daně a případném uplatnění ztráty za předchozí zdaňovací období dostaneme *základ daně, resp. základ daně po odečtení ztráty*. Formulář přiznání ve svém 3. oddílu umožňuje odečtení „*nezdanitelných částí základu daně a odčitatelných položek*“. Po jejich odečtení vznikne „*základ daně snížený o nezdanitelné části základu daně a položky odčitatelné od základu daně*“ a dále „*základ daně zaokrouhlený na celá sta Kč dolů*“. Z této položky se vypočte daň z příjmů (a dále daň z příjmů zaokrouhlená na celé Kč nahoru popř. daňová ztráta). Částka vzniklá rozdílem základu daně a daně je určitou alternativou k zisku. K „čistějšímu zisku“ se dostaneme po odečtení pojistného.

Pojistné placené České správě sociálního zabezpečení lze vypočítat pomocí formuláře „*Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok*“. V 1. části formuláře je uvedena „*Identifikace OSVČ*“. 2. část obsahuje „*Údaje o samostatné výdělečné činnosti a daňovém přiznání*“. Podnikatel zde uvede, zda v daném období vykonával samostatnou výdělečnou činnost hlavní nebo vedlejší. Dále zde uvádí, zda je povinen podávat daňové přiznání, jestli přiznání podává daňový poradce nebo zda má stanovenou paušální daň případně jestli účtuje v hospodářském roce.

3. část „*Vedlejší samostatná činnost*“ obsahuje údaje o dalších příjmech. Jedná se o zaměstnání, invalidní důchody, rodičovské příspěvky, vojenskou službu, vazbu nebo výkon trestu odnětí svobody případně je – li OSVČ nezaopatřeným dítětem.

Ve 4. části „*Údaje o příjmech a výdajích OSVČ*“ probíhá výpočet sociálního pojistného. Postupně jsou zde (obdobně jako v daňovém přiznání) příjmy, výdaje a rozdíl mezi nimi pod názvem „*příjmy po odpočtu výdajů*“. Podnikatel uvede, kolik měsíců vykonával samostatnou výdělečnou činnost a kolik měsíců ji vykonával pouze po část měsíce. V obou případech uvede, zda se jednalo o hlavní nebo vedlejší činnost; pomocí toho se vypočte „*průměrný měsíční příjem*“ a „*vyměřovací základ*“. Pokud podnikatel vykonával samostatnou výdělečnou činnost část období jako hlavní a část jako vedlejší, rozdělí přiměřeně vypočtené částky na hlavní a vedlejší. Z takto rozepsaných částek se určí „*pojistné na DP (důchodové pojištění a státní politika zaměstnanosti)*“. To se upraví o zaplacené zálohy na DP. Rozdílem je „*přeplatek*“ (část 5), který může být použit na úhradu záloh v následujícím roce, vrácen na účet nebo zaslán poštovní poukázkou. Je – li rozdíl mezi zaplacenými zálohami a vypočteným pojistným záporný, je nutné dlužnou částku doplatit ČSSZ.

V části 6 „*Výše zálohy na DP*“ se stanoví výše měsíčních záloh na následující rok. V 7. části podnikatel uvede „*údaje o OSVČ, se kterou je vykonávána spolupráce*“ (je – li vykonávána). 8. část tiskopisu pak slouží k dobrovolnému přihlášení k důchodovému pojištění, 9. část k údajům o opravném přehledu (je – li podáván) a v 10. části jsou podpisy a razítka.

Obdobně se postupuje při výpočtu zdravotního pojištění pomocí formuláře „*Přehled o příjmech a výdajích ze samostatné výdělečné činnosti a úhrnu záloh na pojistné*“. Na první stránce tohoto přehledu jsou opět uvedeny identifikační údaje podnikatele, adresa podnikání, údaje o daňovém přiznání popř. daňovém poradci, dále o výši přeplatku, platbách a případné prohlášení od zproštění povinnosti platit pojistné. Vlastní výpočet pojistného probíhá na druhé straně tiskopisu. Opět jsou zde uvedeny *příjmy* (řádek 1) a *výdaje vynaložené na dosažení, zajištění a udržení příjmů* (řádek 2), *vyměřovací základ* (řádek 3), *počet měsíců trvání samostatné výdělečné činnosti* (řádek 4), *počet měsíců, kdy byl podnikatel u dané zdravotní pojišťovny pojištěn* (řádek 5) a *počet měsíců, kdy byla samostatná výdělečná činnost hlavním zdrojem příjmů* (řádek 6).

Následující řádky jsou určeny k dílčím výpočtům a k výpočtu pojistného za dané období. Jedná se o výpočet *minimálního vyměřovacího základu* (řádek 9), polovinu rozdílu mezi příjmy a výdaji (řádek 12), *částku přesahující maximální vyměřovací základ* (řádek 13), *vyměřovací základ* (řádek 14), vyměřovací základ upravený podle trvání samostatné výdělečné činnosti a

doby pojištění u dané zdravotní pojišťovny (řádek 15) a vlastní *výše pojistného* za daný rok (řádek 16). Druhá tabulka slouží k určení *přeplatku* nebo *doplatku* zdravotní pojišťovně a ve třetí tabulce se určí *nová výše zálohy* pro následující rok.

Z předchozího by tedy bylo možné „zisk“ podnikatele v daňové evidenci vyjádřit jako rozdíl mezi příjmy a výdaji zmenšený o velikost daně z příjmů, důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a zdravotního pojištění. Podnikateli však nemusí záležet pouze na velikosti zisku. Cílem podnikatele může být mimo jiné zvýšení osobního prospěchu, např. nákupem luxusnějších věcí, které k podnikání nevyužije. Podnikatelé, kteří nevedou účetnictví si ani nevyplácí mzdy a přesto je zřejmé, že alespoň část „peněz z podnikání“ pro soukromé potřeby využijí. Pro účely daňové evidence nákup těchto věcí ani není možné zahrnout do výdajů (daňově uznatelných výdajů; vede – li podnikatel peněžní deník, měl by tuto skutečnost zaznamenat v kolonce „Výdaje na osobní spotřebu“). U podnikatelů, kteří uplatňují výdaje procentem z příjmů, by byl skutečný zisk zkreslený ještě více. Příkladem může být firma poskytující služby, která nedosahuje vysokých výdajů. Takovéto firmě se vyplatí uplatňovat výdaje procentem z příjmů. Za další kritérium rozhodování o právní formě firmy (nebo způsobu spojení podnikatelů) můžeme považovat výši vyměřené daně z příjmů, zdravotního pojištění a důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti.

Právě výše odvedených daní (a pojištění) je, podle mého názoru, důležitým kritériem pro toto rozhodování. Jak takové rozhodování probíhá můžeme vidět na následujícím příkladu. Dva podnikatelské subjekty v jedné rodině chtějí lépe spojit své síly. Jedná se o mého otce, podnikatele Ing. Josefa Blažka (dále Ing. Blažek) a mě, Bc. Josefa Blažka (dále Bc. Blažek). Firma Ing. Blažek se zabývá výrobou a prodejem bižuterie. Firma Bc. Blažek zajišťuje pomocné práce při výrobě bižuterie, reklamy a grafiky a veškeré zpracování administrativy. Firma Bc. Blažek v současnosti spolupracuje pouze s firmami dalších členů rodiny. Za jakousi „vůdčí firmu“ lze považovat firmu Ing. Blažek, se kterou firma Bc. Blažek úzce spolupracuje. Oba podnikatelé uvažují o lepší formě spojení svých sil.

V současnosti firmy Ing. Blažek a Bc. Blažek hospodaří jako nezávislí podnikatelé. Každá firma podává vlastní daňová přiznání a vlastní přehledy o příjmech a výdajích. Pro porovnání výhodnosti jednotlivých možností spolupráce budou použity již kompletní hodnoty za rok 2008, neboť aktuálnější údaje zatím nejsou k dispozici. Bude zohledněna změna sazeb u

sociálního pojištění, resp. důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, někdy souhrnně označované jako DP nebo důchodové pojištění. V roce 2008 činila tato sazba pro podnikatele 29,6 % z vyměřovacího základu. V práci bude použita aktuální sazba, 29,2 %. Sazby pro výpočet daně z příjmu a zdravotního pojištění s nezměnily. Předpokladem je obdobný vývoj použitých hodnot v dalších obdobích. Jedná se o následující hodnoty:

- Příjmy,
- skutečné výdaje (výdaje, kterých bylo skutečně dosaženo),
- výdaje procentem (uplatňované výdaje procentem z příjmů, zde 50%),
- základ daně (základ daně z příjmů; nebude – li uvedeno jinak, jedná se o základ daně zaokrouhlený na celá sta Kč dolů),
- vyměřovací základ (vyměřovací základ pro účely zdravotního a „sociálního“ pojištění; jedná se o polovinu rozdílu mezi příjmy a výdaji),
- daň z příjmu (daň z příjmu fyzických osob, 15 % ze základu daně),
- pojistné na veřejné pojištění na veřejné zdravotní pojištění (13,5 % z vyměřovacího základu),
- důchodové pojištění (29,2 % z vyměřovacího základu).

Tab. 4 – údaje o firmě Ing. Blažek

<i>Údaj</i>	<i>Hodnota (Kč)</i>
Příjmy	1.903.807,00
Skutečné výdaje	1.140.852,00
Výdaje procentem	951.903,50
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	762.955,00
Úpravy podle § 5 a § 23	265.197,00
Základ daně	497.700,00
Vyměřovací základ	248.879,00
Daň z příjmu	74.655,00
Daňová povinnost po uplatnění slev a zvýhodnění	28.455,00
Pojistné na veřejné pojištění na veřejné zdravotní pojištění	33.599,00
Důchodové pojištění	72.673,00

Zdroj: Daňová evidence firmy

V případě firmy Ing. Blažek bylo k výpočtu základu daně využito skutečných výdajů (1.140.852,00), které jsou vyšší, než výdaje procentem (951.903,50) a umožňují dosáhnout nižšího základu daně. Základ daně zde není pouhým rozdílem mezi příjmy a výdaji (762.955,00), je využito „úprav podle § 5, §23“ v oddílu E Přílohy č. 1 Přiznání k dani z příjmu

fyzických osob, tedy odpisů (265.197,00). Po uplatnění slevy na poplatníka (24.840,00) a daňového zvýhodnění na vyživované děti (21.360,00) vychází vlastní daňová povinnost 28.455,00. Při výpočtu pojistného se vychází příjmů a výdajů uvedených v přiznání k dani z příjmu. Vyměřovací základ je polovinou rozdílu mezi příjmy a výdaji, tj. 248.879,00. Pojistné na veřejné pojistné na veřejné zdravotní pojištění (pojistné hrazené zdravotní pojišťovně) činí 13,5 % z vyměřovacího základu, tedy 33.599,00. důchodové pojištění činí 29,2 % z vyměřovacího základu, tj. 72.673,00. Ing. Blažek jako osoba samostatně výdělečně činná není povinen platit nemocenské pojištění, platí pouze důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti (pro potřeby České správy sociálního zabezpečení souhrnně označováno jako DP nebo důchodové pojištění). V dalším textu bude i nadále pod pojmem „důchodové pojištění“ míněno pojistné hrazené České správě sociálního zabezpečení.

Tab. 5 – údaje o firmě Bc. Blažek

<i>Údaj</i>	<i>Hodnota (Kč)</i>
Příjmy	100.590,00
Skutečné výdaje	4000,00
Výdaje procentem	50.295,00
Základ daně	50.200,00
Vyměřovací základ	25.148,00
Daň z příjmu	7.530,00
Daňová povinnost po uplatnění slev a zvýhodnění	0,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění	3.395,00
Důchodové pojištění	0,00
Celkové odvody	10.925,00

Zdroj: Daňová evidence firmy

Firma Bc. Blažek k výpočtu daňové povinnosti uplatňuje výdaje procentem z příjmů (50.295,00), které jsou vyšší, než skutečné výdaje (4.000,00) a které umožňují vypočítat nižší základ daně z příjmů. Dílčí základ daně je rozdílem mezi příjmy a výdaji, tj. 50.295,00 a po zaokrouhlení na celá sta dolů 50.200,00. Daň z příjmu (15 % ze základu daně) vyjde 7.530,00. V tomto případě nelze uplatnit celou slevu na poplatníka (24.840,00) ani slevu za studium (4.020,00). Vlastní daňová povinnost je tedy 0,00. Vyměřovací základ pro výpočet pojistného je polovinou rozdílu mezi příjmy a výdaji, tj. 25.148,00. Pojistné na veřejné zdravotní pojištění (13,5 % z vyměřovacího základu) vyjde 3.395,00. důchodové pojištění (29,2 % z vyměřovacího základu) by vyšlo 7.343,00. Nedosáhne – li osoba samostatně výdělečně činná rozhodné částky příjmů po odpočtu výdajů 51.744,00, uvede výši vyměřovacího základu 0,00 a výše pojistného

tak vyjde 0,00. Při užší spolupráci dvou fyzických osob dojde ke spojení jejich příjmů i výdajů. Každá fyzická osoba podává vlastní přiznání k dani z příjmu a vlastní přehledy pro účely pojistného. Musí tedy dojít k rozdělení společně dosaženého „zisku“, resp. příjmů a výdajů. Oba podnikatelé dohromady zaplatí daň z příjmů ve výši 28.455,00 , pojistné na veřejné zdravotní pojištění 36.994,00 a důchodové pojištění 72.673,00. Celkem odvedou 138.122,00.

5. 2 Zisk a daně spolupracujících a sdružených fyzických osob

Nejjednodušší možností, jak mohou fyzické osoby spojit své síly, je spolupráce podle § 13 zákona č. 586 / 1992 Sb., o daních z příjmů. Na osoby, které žijí v domácnosti s poplatníkem, může poplatník rozdělit 30 % dosažených příjmů a výdajů (v případě spolupráce manželů 50 %). Spolupracující osobou může být i osoba, která má vlastní příjmy z jiné činnosti. Firma Ing. Blažek tedy může na firmu Bc. Blažek rozdělit 30 % příjmů a výdajů. Každá firma by podala vlastní přiznání k dani z příjmu fyzických osob a vlastní přehledy pro zdravotní pojišťovnu a Českou správu sociálního zabezpečení. Firmy by uvedly následující údaje:

Tab. 6 – údaje firem při rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osobu

Údaj	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Příjmy	100.590,00	1.903.807,00
Skutečné výdaje	-	1.140.852,00
Výdaje procentem	50.295,00	-
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	50.295,00	762.955,00
Úpravy podle § 5 a § 23	0,00	265.197,00
Část příjmů rozdělená poplatníkem na spolupracující osobu (30%)	-	571.142,00
Část výdajů rozdělená poplatníkem na spolupracující osobu (30%)	-	342.256,00
Část příjmů připadající na poplatníka jako spolupracující osobu (30%)	571.142,00	-
Část výdajů připadající na poplatníka jako spolupracující osobu (30%)	342.256,00	-
Základ daně	279.100,00	268.800,00
Vyměřovací základ	139.590,00	134.436,00
Daň z příjmu	41.865,00	40.320,00
Daňová povinnost po uplatnění slev a zvýhodnění	13.005,00	4.800,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění	18.845,00	18.149,00
Důchodové pojištění	40.760,00	39.255,00

Údaj	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Celková daňová povinnost	17.805,00	
Celkové pojistné na veřejné zdravotní pojištění	36.994,00	
Celkové důchodové pojištění	80.015,00	
Celkové odvody	134.814,00	

Zdroj: Vlastní zpracování

Rozdělením příjmů a výdajů firmy Ing. Blažek na firmu Bc. Blažek by došlo k výraznému snížení základu daně (a vyměřovacího základu) firmy Ing. Blažek. Došlo by tedy k významnému snížení daňové povinnosti a pojistného. Naopak u firmy Bc. Blažek by došlo k výraznému zvýšení základu daně a vyměřovacího základu, čímž stoupne i výše daňové povinnosti a pojistného. Vzhledem k výši odpisů firmy Ing. Blažek a vyšších uplatňovaných daňových zvýhodnění by se téměř vyrovnalo pojistné obou firem. Rozdělení příjmů a výdajů na spolupracující osoby je nevýhodné v tom, že může být rozděleno buď 50 % pouze na manželku nebo 30 % na jednu nebo více osob ve společné domácnosti. Zde bylo 30 % příjmů a výdajů rozděleno na spolupracující osobu, Bc. Blažka. Kvůli změně základů daně a vyměřovacím základům by každý z podnikatelů odvedl rozdílnou daň a pojistné oproti stavu před rozdělením na spolupracující osobu. Celková výše odvedené daně z příjmu (za oba podnikatele) by byla 17.805,00, pojistné na veřejné zdravotní pojištění by činilo 36.994,00 a sociální 81.112,00. Celkem by obě firmy odvedly 135.911,00.

Další možností, jak mohou spolupracovat fyzické osoby, je sdružení fyzických osob podle smlouvy o sdružení, kterou upravuje Hlava šestnáctá (§ 829 - § 841) zákona č.40 / 1964 Sb., občanského zákoníku. Pokud by došlo k uzavření smlouvy o sdružení mezi firmami Bc. Blažek a Ing. Blažek, byla by v rámci sdružení firma Ing. Blažek „hlavní“ a firma Bc. Blažek „vedlejší“. Na firmu Ing. Blažek by zněly veškeré vystavené a přijaté faktury, firma by byla majitelem majetku určeného k podnikání a bankovní účet by zněl na firmu Ing. Blažek. Na firmu Bc. Blažek by připadlo vedení daňové evidence za obě firmy v sdružení, ne však odpovědnost za správné vedení daňové evidence firmy Ing. Blažek. Vzhledem k tomu, že osoby samostatně výdělečně činné si nevyplácí žádnou mzdu, nevyplácelo by ani sdružení žádné mzdy svým členům. Pro účely podání příznání k dani z příjmu fyzických osob by na každou z obou firem připadala polovina příjmů a polovina výdajů, kterých by sdružení jako celek dosáhlo. Pro účely daně z přidané hodnoty by musela být firma Bc. Blažek registrována jako plátce daně z přidané hodnoty. Firma Ing. Blažek by přiznávala a odváděla daň z přidané hodnoty za celé sdružení. Firma Bc. Blažek by odevzdávala nulové příznání k dani z přidané

hodnoty. Je zřejmé, že výše zaplacené daně z přidané hodnoty by oproti současnému stavu vzrostla, neboť za firmu Ing. Blažek by byly vystavovány faktury, které jsou nyní vystavovány firmou Bc. Blažek, neplátcem daně z přidané hodnoty. V následující tabulce jsou zpracovány hodnoty obou podnikatelů a sdružení. Aby bylo možné porovnání s předchozími údaji, jsou příjmy i výdaje sdružení součtem příjmů a výdajů obou podnikatelů.

Tab. 7 – údaje firem ve sdružení a sdružení 50 : 50

Údaj	Sdružení	
Příjmy	2.004.397,00	
Skutečné výdaje	1.144.852,00	
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	859.545,00	
Člen sdružení	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Příjmy připadající na člena sdružení	1.002.199,00	1.002.199,00
Výdaje připadající na člena sdružení	572.426,00	572.426,00
Úpravy podle § 5 a § 23	0,00	265.197,00
Základ daně	429.700,00	164.500,00
Vyměřovací základ	214.887,00	82.288,00
Daň z příjmu	64.455,00	24.675,00
Daňová povinnost po uplatnění slev a zvýhodnění	35.595,00	24.675,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění	30.000,00	11.109,00
Důchodové p. a státní politika zaměstnanosti	62.747,00	24.028,00
Celková daňová povinnost	60.270,00	
Celkové pojistné na veřejné zdravotní pojištění	41.109,00	
Celkové důchodové p. a státní politika zaměstnanosti	86.775,00	
Celkové odvody	188.154,00	

Zdroj: Vlastní zpracování

Uzavřením smlouvy o sdružení by došlo k jinému přerozdělení příjmů a výdajů mezi obě firmy na dvě poloviny. U firmy Ing. Blažek by díky úpravám (odpisům) došlo ke snížení základu daně a vyměřovacího základu, u firmy Bc. Blažek naopak k jejich zvýšení. Firmě Ing. Blažek by výrazně klesla daň z příjmu a nebylo by možné využít slev na dani pro snížení daňové povinnosti. Zvýšená daň firmy Bc. Blažek by umožnila využití slevy na dani na poplatníka, na studium. Firmě Ing. Blažek by vyšlo nižší zdravotní a důchodové pojištění, než firmě Bc. Blažek. Dohromady by obě firmy zaplatily daň z příjmu 60.270,00, pojistné na veřejné zdravotní pojištění 41.109,00 a důchodové pojištění 87.964,00. Celkem by odvedly na daních a pojistném 189.343,00. Podnikatelé by zaplatili víc, než kdyby spolupracovali formou

spolupráce, rozdělením 30 % příjmů a výdajů (zaplatili by 135.911,00). Zaplatili by také víc, než kdyby každý pracoval jako nezávislý podnikatel (celkem odvedeno 146.678,00). Dalším řešením by mohlo být rozdělení příjmů a výdajů mezi členy sdružení v jiném poměru, než 50 : 50. Mnohem výhodnější by bylo rozdělení příjmů a výdajů mezi obě firmy v poměru 30 : 70 (30 % na firmu Bc. Blažek a 70 % na firmu Ing. Blažek). Přerozdělení příjmů a výdajů by bylo mnohem efektivnější, na daních a pojistném by se odvedlo 140.963,00.

5. 3 Zisky a daně společnosti s ručením omezeným

Určitou možností, jak se vyhnout odvodům na pojistném je založení obchodní společnosti, např. společnosti s ručením omezeným. Společnost s ručením omezeným by byla plátcem daně z příjmu právnických osob, daně z přidané hodnoty a v případě převedení auta do obchodního majetku také plátcem silniční daně. Společnost by zajišťovala zakázka, které byly dříve zajišťovány firmami podnikatelů. Ti by se stali společníky a jednatelem společnosti a své „soukromé podnikání“ by zrušili nebo částečně omezili. I nadále by byli plátcem daně z příjmu fyzických osob a pojistného. Osobní příjem obou podnikatelů by se skládal z dvou až tří částí. Mohou totiž vystupovat jako společníci, jednatelé, případně zaměstnanci.

Jako zakladatelé a majitelé společnosti by se podnikatelé stali společníky. Společník se svým peněžním nebo jiným vkladem stává majitelem (spolumajitelem) společnosti s ručením omezeným. Svůj vklad je povinen splatit za podmínek stanovených společenskou smlouvou; nesplácí – li svůj podíl ani na výzvu jednatelů, může být ze společnosti vyloučen a jeho podíl převeden na jiného společníka, rozdělen mezi společníky, případně může být rozhodnutím valné hromady snížen základní kapitál. Společník má právo na podíl na zisku. O rozdělení zisku rozhoduje valná hromada neboli většina společníků. Po přidělech do rezervního a jiných fondů a uhrazení případné ztráty minulých let je možné rozdělit zisk mezi společníky, případně jej ponechat nerozdělený. Zisk, ze kterého se provádí přidělování do fondů a který se může rozdělovat společníkům, je zdaněn daní z příjmu právnických osob. Podíly vyplácené společníkům se zdaňují 15 % srážkovou daní. Takovýto příjem je příjmem z kapitálového majetku.

Statutárním orgánem společnosti s ručením omezeným je jednatel (jednatelé). *Jednatel nikdy*

není členem statutárního orgánu, ale přímo statutárním orgánem.¹⁹ Každý z jednatelů je oprávněn samostatně jednat za společnost, nestanoví – li stanovy nebo společenská smlouva jinak. Obchodní vedení společnosti zajišťují jednatelé. Ti jsou jmenováni valnou hromadou společnosti. Jednateli náleží odměna z výkonu funkce jednatele. Nejedná se však o mzdu, ta může být vyplácena pouze zaměstnancům v pracovněprávním vztahu ke společnosti. Funkce jednatele není pracovněprávním, ale obchodně právním vztahem. Pokud by byla funkce jednatele vykonávána na základě pracovní smlouvy, byla by smlouva neplatná. Podle obchodního zákoníku se přiměřeně použijí ustanovení o mandátní smlouvě. Výkon funkce jednatele by neměl být sjednán na základě mandátní smlouvy, ale např. na základě smlouvy o výkonu funkce jednatele, do které lze zahrnout některá ustanovení typická pro pracovní smlouvu, např. o náhradách cestovného. Ve smlouvě je dohodnuta také výše odměny jednatele. Odměna jednatele je pro účely zákona o daních z příjmů příjmem ze závislé činnosti. Odměna dále podléhá zdravotnímu a sociálnímu pojištění, jednatel, na rozdíl od zaměstnance, není povinen účastnit se nemocenského pojištění. Podobně jako jednatel, také společník může pro společnost vykonávat práci a být za ni odměňován stejně jako jednatel, bez účasti na nemocenském pojištění.

Jednatel může mít se společností vedle funkce jednatele také pracovněprávní vztah a být zaměstnancem společnosti, např. jejím ředitelem. Jako zaměstnanec by byl povinen odvádět také nemocenské pojištění.

Založí – li fyzické osoby společnost s ručením omezeným, mohou lépe ovlivňovat výši daní a pojistného, které musí odvádět. Pro porovnání daňového zatížení fyzických a právnických osob předpokládám příjmy a výdaje společnosti s ručením omezeným stejné, jako v případě sdružení: příjmy 2.004.397,00, výdaje 1.144.852,00 a odpisy 265.197,00. Výsledek hospodaření společnosti by tak byl 594.348,00. Výsledek hospodaření lze snížit prostřednictvím odměny jednatelů. Pro jednatele je z daňového hlediska výhodnější pobírat odměnu jednatele, než mzdu, ze které by navíc odváděly nemocenské pojištění. Nemocenské pojištění by se vyplatilo v případě, že by podnikatelé předem očekávali nárok na pojistné plnění, pracovní neschopnost. Ve stavu pracovní neschopnosti by však nemohli vykonávat svou práci.

¹⁹ Běhounek, P. Společnost s ručením omezeným. Řešení účetní a daňové problematiky včetně příkladů z praxe. 9. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2009. ISBN 978 – 80 – 7263 – 540 – 5.

Tab. 8 – odvody podnikatelů a s. r. o. bez vyplácení odměn

Údaj	Hodnota
Výsledek hospodaření	594.348,00
Odměny jednatelů	0,00
Základ daně z příjmu právnických osob	594.000,00
Daň z příjmu právnických osob	118.000,00
Zisk k rozdělení společníkům	452.253,00
Srážková daň	67.880,-
Celkové odvody	185.880,-

Zdroj: vlastní zpracování

Za předpokladu výše výsledku hospodaření 594.348,00 by byl základ daně z příjmu právnických osob 594.000,00. Při výši sazby daně z příjmu právnických osob 20 % vychází daň 118.000,00. Ze zdaněného výsledku hospodaření je nutné provést přiděly do základního rezervního fondu. Pokud není rezervní fond vytvořen při vzniku společnosti, je nutné vytvořit jej přiděly ze zisku do výše 10 % základního kapitálu. Po doplnění do rezervního fondu (a uhrazení případné ztráty minulých let) lze přistoupit k rozdělení zisku. Je – li vytvořen zákonný rezervní fond v požadované výši, přispívá se do něj povinně 5 % ze zisku, resp. 10 % z prvního zisku. Zisk po zdanění vychází 476.348,00 a 5 % přiděl do rezervního fondu 23.817,00. Zisk k rozdělení mezi společníky vyjde 452.253,00 a odvádí se z něj 15 % srážková daň, 67.880,00. Na daních by bylo odvedeno 185.880,00 v případě rozdělení zisku nebo 118.000,00 kdyby zisk nebyl rozdělen mezi společníky. Při nulových odměnách jednatelů by nebylo nutné platit daň z příjmu fyzických osob ani zdravotní a důchodové pojištění. Pokud by byly vyplaceny podíly na zisku, mohly by být úřady považovány za příjem ze závislé činnosti a zdaněny daní z příjmu fyzických osob, dále by bylo sraženo zdravotní a důchodové pojištění. Navíc by mohlo být vyměřeno penále.

Další možností je vyplácet jednatelům odměny. Zde se nabízí možnost odvádět z odměny pouze daň z příjmu fyzických osob a pojistné na veřejné zdravotní pojištění. *Plyne – li společníkovi odměna za práci pro společnost anebo odměna jednatele nižší než částka 5.900,00 měsíčně, podléhá odměna pouze odvodu pojistného na pojistné na veřejné zdravotní pojištění.*²⁰ Lze se tak vyhnout sociálnímu pojištění.

²⁰ Běhounek, P. Společnost s ručením omezeným. Řešení účetní a daňové problematiky včetně příkladů z praxe. 9. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2009. ISBN 978 – 80 – 7263 – 540 – 5.

Tab. 9 – odvody podnikatelů a s. r. o. bez účasti na sociálním pojištění

<i>Údaj</i>	<i>Hodnota</i>	
Jednatel	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Odměny jednatelů	69.600,00	69.600,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – společnost (9 %)	6.264,00	6.264,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – jednatel (4,5 %)	3.132,00	3.132,00
Základ daně z příjmu fyzických osob	75.864,00	75.864,00
Daň z příjmu fyzických osob	11.380,00	11.380,00
Odvedená daň z příjmu fyzických osob	0,00	0,00
Výsledek hospodaření společnosti	442.620,00	
Základ daně z příjmu právnických osob	442.000,00	
Daň z příjmu právnických osob	88.400,-	
Zisk k rozdělení společníkům	336.509,00	
Srážková daň	50.476,00	
Celkové odvody bez srážkové daně	107.912,00	
Celkové odvody včetně srážkové daně	158.388,00	

Zdroj: vlastní zpracování

Odměna jednatele je daňově uznatelným nákladem. Dostává – li jednatel odměnu, sníží se výsledek hospodaření společnosti jednak o vyplacené odměny a dále o výši pojistného hrazeného společností. Dostává – li jednatel hrubou měsíční odměnu 5.800,00, je náklad společnosti 6.322,00. Z odměny jednatele je dále odvedeno pojistné placené zaměstnancem (v tomto případě pouze pojistné na veřejné zdravotní pojištění) ve výši 261,00 a daň z příjmu fyzických osob 948,00 měsíčně. Odměňuje – li společnost dva jednatele stále stejnou částkou 5.800,00 měsíčně, sníží se výsledek hospodaření o 151.692,00 na 442.620,00. Základ daně právnických osob je potom 442.000,00 a daň vyjde 88.400,00. Připočteme – li k této částce daň z příjmu fyzických osob (0,00 pro oba jednatele) a pojistné na veřejné zdravotní pojištění za oba jednatele, dostaneme částku 129.952,00. Pokud by byly vyplaceny podíly na zisku, bylo by nutné zaplatit srážkovou daň ve výši 50.476,00. Celkem by bylo odvedeno 180.428,00. Byla – li by jednatelům vyplácena odměna vyšší než 5.900,00 měsíčně, bylo by nutné z ní odvádět také důchodové pojištění zahrnující důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

Výhodou sociálního pojištění je možnost ovlivnit výši v budoucnosti vypláceného starobního důchodu. Důchodový věk závisí na roku narození a pravidelně se zvyšuje. V případě Ing. Blažka, narozeného v roce 1958, je důchodový věk 63 let. Pro muže narozené v letech 1965 –

1969 je uváděn důchodový věk 65 let.²¹ Předpokládaná důchodová reforma zřejmě ovlivní důchodový věk, lze však předpokládat, že důchodový věk se bude i nadále zvyšovat. Podnikatel Ing. Blažek tak může vlivem odváděného pojistného zvýšit budoucí vyplácený důchod od České správy sociálního zabezpečení. Mladší podnikatelé mohou objektivně ovlivnit výši své vyplácené penze soukromým penzijním připojištěním nebo důchodovým pojištěním některé z komerčních pojišťoven. Pojištěním u České správy sociálního zabezpečení mladí podnikatelé mohou dosáhnout pouze minimální dobu pojištění, 25 let, která však v mém případě nezajistí nárok na starobní důchod po 25 letech pojištění. Z hlediska výše pojistného by pro mladší podnikatele bylo výhodnější odvádět nižší pojistné, neboť výši svého starobního důchodu neovlivní. Starším podnikatelům se 10 let před odchodem do důchodu vyplatí odvádět vyšší pojistné. Společnost s ručením omezeným tak může Bc. Blažkovi vyplácet roční odměnu 127.000,00 a Ing. Blažkovi 240.000,00.

Tab. 10 – odvody s. r. o. a jednatelů při účasti na sociálním pojištění (se složkou důchodového pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti)

<i>Údaj</i>	<i>Hodnota</i>	
Jednatel	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Hrubé odměny jednatelů	127.000,00	240.000,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – společnost (9 %)	11.430,00	21.600,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – jednatel (4,5 %)	5.715,00	10.800,00
důchodové pojištění – společnost (21,5 %)	27.305,00	51.600,00
důchodové pojištění – jednatel (6,5 %)	8.255,00	15.600,00
Základ daně z příjmu fyzických osob	165.735,00	313.200,00
Daň z příjmu fyzických osob	24.860,00	46.980,00
Uplatněná sleva na dani	24.840,00	46.200,00
Daňová povinnost	20,00	780,00
Výsledek hospodaření společnosti	115.413,00	
Základ daně z příjmu právnických osob	15.000,00	
Daň z příjmu právnických osob	23.000,00	
Zisk k rozdělení společníkům	86.642,00	
Srážková daň	12.996,00	
Celkové odvody bez srážkové daně	176.105,00	
Celkové odvody včetně srážkové daně	189.101,00	

Zdroj: vlastní zpracování

Z tabulky je zřejmé, že odměny jednatelů výrazně sníží daň z příjmu právnických osob. Výše odměn byla nastavena tak, aby oba podnikatelé využili své slevy na dani. Z odměny Bc. Blažka vyjde daň z příjmu fyzických osob 24.860,00 a je uplatněna sleva na dani na poplatníka 24.840,00. Tím je daňová povinnost pouze 20,00. Na pojistném pak odvede 52.705,00. Ing.

²¹ ČSSZ. Příručka budoucího důchodce. 1. vydání. Praha: Dragon Press, 2007. ISBN 978 – 80 – 87039 – 16 – 8.

Blažek má odměnu nastavenou také tak, aby minimalizoval odvod daně z příjmu. Z odměny mu vyjde daň z příjmu fyzických osob 46.980,00. Využije slevu na dani na poplatníka (24.840,00) a daňové zvýhodnění na děti (2 x 10.680,00). Tím pádem zaplatí daň 780,00. Celková výše pojistného vyjde 99.600,00. Při sečtení pojistného a daní za společnost a za jednatele vyjde částka 176.105,00. Pokud by došlo k rozdělení zisku, byla by sražena srážková daň ve výši 12.996,00. Celkové odvody by činily 189.101,00.

Další možností, jak odměňovat oba podnikatele prostřednictvím společnosti je pracovněprávní vztah ke společnosti. Z výkonu funkce jednatele by dostávali (na základě smlouvy o výkonu funkce jednatele) nulovou odměnu. Z pracovněprávního vztahu se společností by byli odměňováni mzdou. To znamená, že by byli povinni účastnit se nemocenského pojištění. Výše sociálního pojištění placeného společností by byla 25 % namísto 21,5 %. Kromě výše pojistného by se zvýšil i mzdový náklad společnosti.

Tab. 11 – odvody s. r. o. a jednatelů při účasti na sociálním pojištění (se složkou důchodového pojištění , nemocenského pojištění a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti)

<i>Údaj</i>	<i>Hodnota</i>	
	Bc. Blažek	Ing. Blažek
Jednatel		
Hrubé mzdy zaměstnanců	127.000,00	240.000,00
Odměny jednatelů	0,00	0,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – společnost (9 %)	11.430,00	21.600,00
Pojistné na veřejné zdravotní pojištění – jednatel (4,5 %)	5.715,00	10.800,00
důchodové pojištění – společnost (25 %)	31.750,00	60.000,00
důchodové pojištění – jednatel (6,5 %)	8.255,00	15.600,00
Základ daně z příjmu fyzických osob	170.180,00	321.600,00
Daň z příjmu fyzických osob	25.527,00	48.240,00
Uplatněná sleva na dani	24.840,00	46.200,00
Daňová povinnost	687,00	2.040,00
Výsledek hospodaření společnosti	102.568,00	
Základ daně z příjmu právnických osob	102.000,00	
Daň z příjmu právnických osob	20.400,00	
Zisk k rozdělení společníkům	78.060,00	
Srážková daň	11.709,00	
Celkové odvody bez srážkové daně	188.277,00	
Celkové odvody včetně srážkové daně	199.986,00	

Zdroj: Vlastní zpracování

Nemocenským pojištěním zvýšené náklady společnosti by snížily její hospodářský výsledek a

tím i daň z příjmu fyzických osob. Účast na nemocenském pojištění by oproti situaci s účastí na důchodovém pojištění (a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti) zvýšila celkové odvody. Společnost by na sociálním pojištění zaplatila 31.750,00 resp. 60.000,00. Naproti tomu neúčast na nemocenském pojištění umožňuje zaplatit pouze 27.305,00 resp. 51.600,00. Pojistné hrazené zaměstnancem (popř. jednatelem) by se nezměnilo, stejně jako výše zdravotního pojištění hrazeného zaměstnancem i zaměstnavatelem. Účast na nemocenském pojištění zvyšuje základ daně z příjmu fyzických osob. Při odměňování jednatelů bez účasti na nemocenském pojištění je základ daně 165.735,00 resp. 313.200,00. Při účasti na nemocenském pojištění se základ daně zvýší na 170.180,00 resp. 321.600,00. Tím se zvýší daň z příjmu fyzických osob na 25.527,00 resp. 48.240,00. Po uplatnění slev bude zaplacená daň ve výši 687,00 resp. 2.040,00, tedy více, než při neúčasti na nemocenském pojištění.

6. Volba optimálního způsobu spolupráce

6. 1 Rozdílné daňové zatížení

V předchozích kapitolách byly popsány možné způsoby spolupráce fyzických osob a jejich daňové zatížení. Z popsaných daní a odvodů představuje pro podnikatele nejmenší zátěž daň z příjmů fyzických osob. Sazba daně z příjmů fyzických osob je v současnosti 15 % a je možné využít slev na dani, položek, které se mohou odečíst od vypočtené daně. Navíc lze při spolupráci, při založení sdružení i při založení společnosti s ručením omezeným ovlivňovat výši příjmů a výdajů jednotlivých osob a tím i výši daňové povinnosti. Liší se však základy daně z příjmů fyzických osob a jejich vyměřovací základy při spolupráci a sdružení a při práci pro společnost s ručením omezeným. Při spolupráci a založení sdružení je základem daně rozdíl mezi příjmy a výdaji a vyměřovacím základem polovina rozdílu mezi příjmy a výdaji. Při práci pro společnost s ručením omezeným je základem daně tzv. superhrubá mzda (popř. odměna), tedy hrubá mzda (popř. odměna) navýšená o pojistné placené zaměstnavatelem, společností s ručením omezeným. Vyměřovacím základem pro výpočet pojistného je hrubá mzda zaměstnance (popř. hrubá odměna jednatele nebo společníka). Daň z příjmů právnických osob lze ovlivnit výší vyplacených odměn (mezd). Z tohoto hlediska by se zdálo výhodnější vyplatit vysoké odměny, neboť společnost o dvou společnících – jednatelech by zřejmě neprováděla žádný výzkum, jehož náklady by bylo možné od základu daně odečíst. Podobným problémem by byly sponzorské dary. Slevy na dani z příjmů právnických osob by také společnost nevyužila, neboť se nepředpokládá, že by byli zaměstnáváni další zaměstnanci, navíc se zdravotním postižením. Z tohoto hlediska by bylo vhodnější vytvořit nízký výsledek hospodaření a odvést z něj nižší daň. Porovnání jednotlivých možností spolupráce ukazuje následující tabulka.

Tab. 12 – porovnání jednotlivých možností spolupráce

	<i>2 OSVČ</i>	<i>Spolupráce</i>	<i>Sdružení</i>	<i>s. r. o., podíly</i>	<i>s. r. o., jen ZP</i>	<i>s. r. o., ZP, SP</i>	<i>s. r. o., mzdy</i>
DP FO	28.455,00	17.805,00	60.270,00	0,00	0,00	800,00	2.727,00
ZP	36.994,00	36.994,00	41.109,00	0,00	18.792,00	49.545,00	49.545,00
SP	72.673,00	81.112,00	87.964,00	0,00	0,00	102.760,00	115.605,00
DP PO	-	-	-	118.000,00	88.400,00	23.000,00	20.400,00
Srážková daň	-	-	-	67.880,00	50.476,00	12.996,00	11.709,00
Celkové odvody	138.122,00	135.911,00	189.343,00	185.880,00	158.388,00	189.101,00	199.986,00

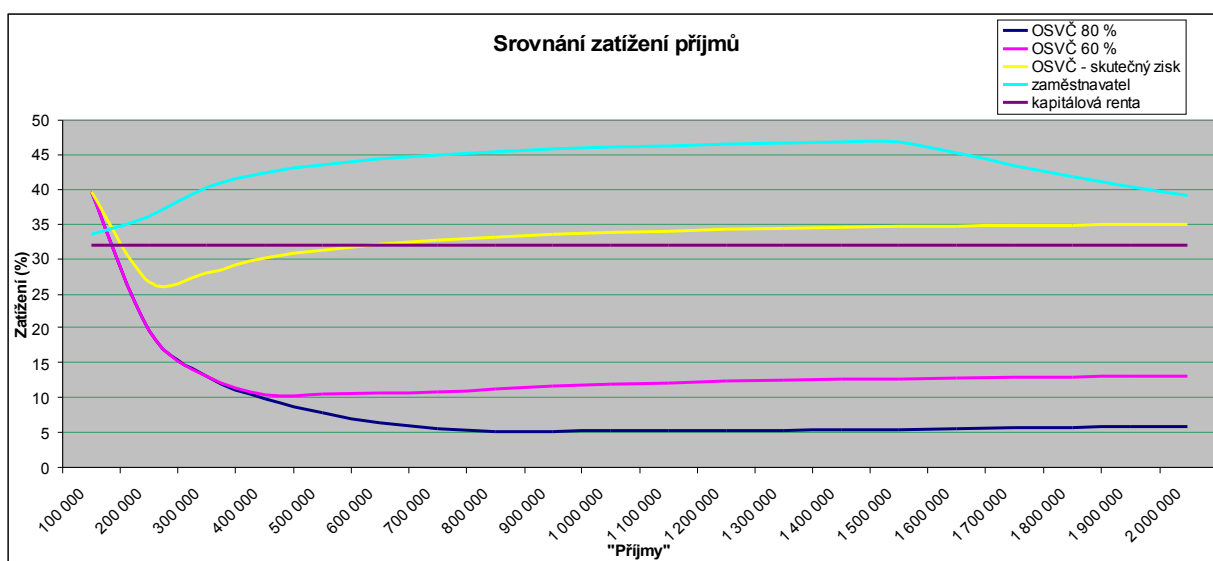
Zdroj: Vlastní zpracování

Z tabulky 12 je patrné, že nejvýhodnějším řešením, v dané situaci, by byla spolupráce se spolupracující osobou, kdy celkové odvody činí 135.911,00, tj. o 2.211,00 méně, než ve stávající situaci. Naproti tomu spolupráce formou sdružení osob se jeví jako velmi nevýhodné řešení, odvody by činily 189.343,00, o 51.221,00 více, než za současné situace. Založení společnosti s ručením omezeným by v tomto případě nebylo vhodné, neboť celkové odvody na daních a pojistném by byly mnohem vyšší, než při spolupráci osob.

Pro rozhodování o volbě formy společného podnikání jsou mimo jiné předpokládány příjmy a jejich daňové zatížení. V současné době (2009) se v ČR používá rovná daňová sazba: 15 % u daně z příjmů fyzických osob a 20 % u daně z příjmů právnických osob. Zdálo by se, že každý podnikatelský subjekt odvede stejné procento z příjmů. Zahrneme – li do celkových odvodů pojistné na veřejné pojistné na veřejné zdravotní pojištění a pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti, nemůžeme ani zde hovořit o lineární sazbě, i když sazby pojistného jsou také lineární. U nižších příjmů se projeví slevy na daních a daňová zvýhodnění. V některých případech může být skutečně odvedená daň z příjmů nulová. Ani v případě pojistného neplatí lineární závislost odvodů na příjmech. Existují dva minimální vyměřovací základy, ze kterých se vypočítává pojistné. Pro rok 2009 byl minimální vyměřovací základ pro výpočet pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti 70.668,00 a pro pojistné na veřejné zdravotní pojištění 141.330,00. Podnikatelé s nižšími příjmy tak musí

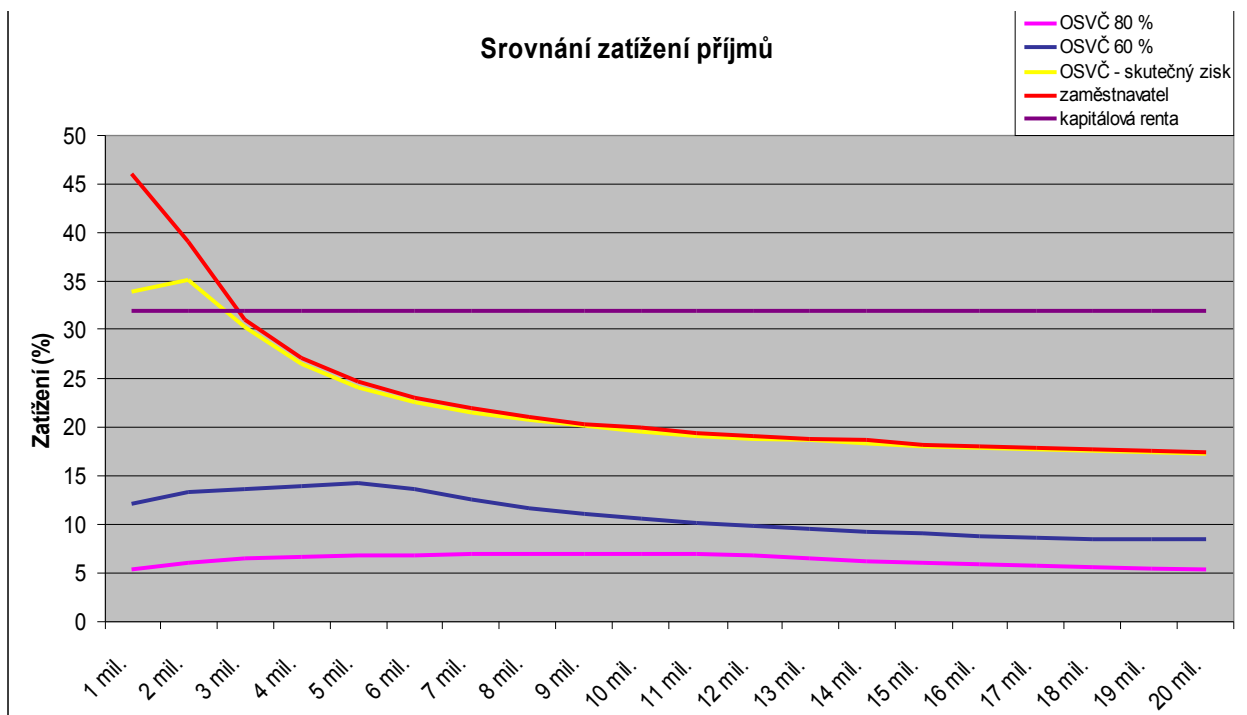
odvádět vyšší pojistné, než by odpovídalo jejich skutečnému vyměřovacímu základu. Podnikatelé s malými příjmy mohou ve formuláři Přehled o příjmech a výdajích uvést, že se jedná o vedlejší činnost a jejich pojistné na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti je nulové. V roce 2008 mohli tuto možnost využít podnikatelé, jejichž rozdíl mezi příjmy a výdaji nepřevyšoval částku 51.744,00.

Naopak podnikatelé s vysokými příjmy mohou uplatňovat tzv. strop pojistného, neboli maximální vyměřovací základ. V roce 2009 je to částka 1.360.640,00. Podnikatelé s vysokými příjmy tak odvádí pojistné odpovídající maximálnímu vyměřovacímu základu. S vyššími příjmy tak klesá daňové zatížení. Strop pojistného se projevuje také u závislé činnosti. Tzv. superhrubá mzda se skládá z hrubé mzdy a pojistného placeného zaměstnavatelem a je základem daně z příjmů. Hrubá mzda je vyměřovacím základem pro výpočet pojistného. Převyšuje – li hrubá mzda maximální vyměřovací základ, pojistné se počítá z hodnoty vyměřovacího základu. Daň z příjmů se pak počítá z hrubé mzdy navýšené o pojistné placené zaměstnavatelem. Výhodnost jednotlivých způsobů, jakými se mohou podnikatelé odměňovat, znázorňují následující grafy.

Obr. 1 – Porovnání daňového zatížení při různých způsobech vyplácení (do 2 mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 2 – Porovnání daňového zatížení při různých způsobech vyplácení (do 20 mil. Kč)

Zdroj: Vlastní zpracování

Obr. 1 a 2 znázorňují celkovou daňovou zátěž (daň z příjmů a pojistné) při různých způsobech vyjádření základu daně (a vyměřovacího základu). Na vodorovné ose jsou uvedeny „příjmy“ podnikatele. Pod pojmem příjem se v grafu rozumí příjem podnikatelů uplatňujících výdaje procentem, skutečný zisk jako rozdíl mezi příjmy a výdaji podnikatele, hrubá mzda, kterou si podnikatel vyplácí jako zaměstnanec vlastní společnosti a výsledek hospodaření společnosti, která nevyplácí mzdu, ale jen podíl na zisku. Každý bod grafu znázorňuje daňové zatížení konkrétního příjmu. Porovnávány jsou příjmy osoby samostatně výdělečně činné, která uplatňuje výdaje procentem z příjmů (pro rok 2009 60 % modrá křivka a 80 % růžová křivka). Jedná se o podnikatele s téměř nulovými skutečnými výdaji, uplatňování výdajů procentem je pro ně výhodnější. Podnikatel – OSVČ se skutečným ziskem představuje situaci, kdy je „skutečný zisk“ rozdílem mezi příjmy a výdaji. Údaj „zaměstnavatel“ představuje situaci, kdy je podnikatel zaměstnancem vlastní společnosti a vyplácí si mzdu, je zároveň svým zaměstnavatelem. Červená křivka znázorňuje celkové zatížení hrubé mzdy, včetně pojistného placeného zaměstnavatelem. Fialová křivka, nazvaná jako kapitálová renta, znázorňuje situaci, kdy jsou příjmy společnosti zdaněny daní z příjmů právnických osob a následně zdaněny srážkovou daní a vyplaceny jako podíly na zisku. Pro zjednodušení zde není počítáno s přiděly do rezervního fondu.

Obr. 1 znázorňuje daňové zatížení příjmů do dvou miliónů. Nejvíce je zatížena mzda zaměstnance, zatížení se pohybuje okolo 45 %. Výjimku představují nízké mzdy, u kterých sleva na dani výrazně snižuje povinnost odvést daň z příjmů. U příjmů nad 1.130.640,00, tedy nad tzv. strop pojistné, je daňové zatížení klesající, pojistné se počítá pouze ze stropu pojistného, neboli maximálního vyměřovacího základu. Tím pádem je nižší základ daně z příjmů, hrubá mzda navýšená o pojistné placené zaměstnavatelem. Křivka podnikatele se skutečným ziskem je zpočátku klesající do výše zisku 165.600,00, neboť se zde projevuje sleva na dani. Od tohoto příjmu roste daňová zátěž až do výše „zisku“ 2.261.280,00, kdy je dosaženo maximálního vyměřovacího základu. Od této částky zatížení příjmu klesá. Od tří milionů křivka podnikatele splývá s křivkou podnikatele zaměstnaného vlastní firmou. Kapitálová renta, neboli výsledek hospodaření společnosti zdaněný daní z příjmů právnických osob a následně zdaněný srážkovou daní a rozdělený jako podíly na zisku, má konstantní zatížení 32 % (20 % daň z příjmů a 15 % srážková daň z jiného základu daně).

Nejnižší daňové zatížení mohou mít podnikatelé uplatňující výdaje procentem z příjmů (za předpokladu, že nemají téměř žádné skutečné výdaje). Křivky daňové zátěže jsou zpočátku klesající z důvodu slev na dani, dále rostoucí a následně klesající z důvodu dosažení stropu pojistného. Podnikatelé – fyzické osoby s nízkými příjmy jsou nadměrně zatíženi tzv. minimálním pojistným, které se počítá z minimálních vyměřovacích základů, zvláště pro zdravotní pojištění a zvláště pro sociální. Předpokladem grafu je, že podnikatelé vykonávají své podnikání jako hlavní činnost. Pokud by vykonávali svou činnost jako vedlejší, nemuseli by do výše rozdílu mezi příjmy a výdaji 51.744,00 platit sociální pojištění a jejich celkové daňové zatížení by bylo nižší.

Tab. 13 – historické údaje firmy Ing. Blažek

	2006	2007	2008
Údaj	Hodnota (Kč)		
Příjmy	1.044.200,00	1.760.107,00	1.903.807,00
Skutečné výdaje	800.077,00	1.459.035,00	1.140.852,00
Výdaje procentem			951.903,50
Rozdíl mezi příjmy a výdaji	244.123,00	301.072,00	762.955,00
Úpravy podle § 5 a § 23	88.313,00	132.469,00	265.197,00
Základ daně	155.810,00	168.603,00	497.700,00
Vyměřovací základ	77.905,00	84.302,00	248.879,00

	2006	2007	2008
Daň z příjmu	21.118,00	20.339,00	74.655,00
Daňová povinnost po uplatnění slev a zvýhodnění	1.918,00	1.139,00	28.455,00
Pojistné na veřejné pojištění na veřejné zdravotní pojištění	10.517,00	8.006,00	33.599,00
důchodové pojištění	23.600,00	17.885,00	72.673,00
Celkové odvody	36.035,00	27.030,00	134.727,00
Daňové zatížení „zisku“ (%)	23,12	16,03	27,06

Zdroj: Daňová evidence firmy

Z tabulky 13 je zřejmé, že roční příjmy firmy Ing. Blažek mají rostoucí tendenci. S ní roste daňové zatížení. Příjmy firmy Bc. Blažek jsou víceméně konstantní, jedná se o vedlejší příjem, který nepodléhá pojistnému na důchodové zabezpečení (resp. pojistné je nulové, protože se jedná o vedlejší příjem). Roční příjmy firmy Ing. Blažek mají rostoucí charakter, neboť firma postupně přebírá klientelu firmy Josef Blažek, Alšovice. Firma Ing. Blažek využívá některé modernější technologie a postupy, než firma Josef Blažek, Alšovice. Díky novým technologiím se tak snadněji přizpůsobuje stále náročnějším podmínkám zákazníků. Přejímání zakázek firmy Josef Blažek, Alšovice narůstá o 20 % ročně. Dojde – li jednou k úplnému převzetí klientely, bude nutné převzít technologie a část zaměstnanců této firmy. Dojde k celkovému nárůstu příjmů i výdajů a k přenesení odpovědnosti za veškerou administrativu. Faktické vedení administrativy je v současné době prováděno dodavatelsky firmou Bc. Blažek. V budoucnosti bude nutné tuto problematiku řešit jak organizačně, tak právně. V současné době firma Bc. Blažek funguje jako servisní a pomocná firma, neboli jedná se o mou vedlejší činnost, hlavní činností je až do roku 2010 studium.

6. 2 Situační analýza současného způsobu spolupráce

Silné stránky

Na rozdíl od firem v průmyslových zónách mají popisované firmy nižší náklady na běžný provoz. Z důvodu, že firma využívá ke své podnikatelské činnosti prostory rodinného domu, snižují se jí celkové náklady na provoz. Firma tedy nemusí platit žádné poplatky spojené s činnostmi v průmyslové zóně. Firma neplatí nájemné, které se v průmyslových zónách pohybuje v desítkách tisíc Korun ročně. Firma využívá vlastní zdroj vody, odpadá tedy vodné a stočné. Platí pouze elektřinu a telefon. Dále platí vyšší sazbu daně z nemovitosti za podnikatelské prostory. Výhodou firmy jsou stálí odběratelé. Kromě největšího odběratele, červeného kříže, je zde mnoho malých zákazníků. Jedná se o školy, školní sportovní kluby, turistické oddíly a tělocvičné organizace z Česka a Slovenska. Tyto organizace každoročně odebírají všechny typy medailí i odznaků. Odběratelé mají vysokou zákaznickou loajalitu. Sami přiznávají, že dodavatele s lepší kombinací kvality a ceny by hledali jen těžko.

Další výhodou jsou schopní dodavatelé. Ti s firmou Blažek spolupracují dlouhou dobu, některé už od vzniku firmy. Jedná se o firmy vykonávající dílčí operace na všech produktech. Nejvýznamnějšími dodavateli jsou firmy: A. Hartmann (dílčí úpravy kovových komponent), M. Heršálková - Šití (šití stužek), H. Šulcová (ruční malování odznaků a medailí). S těmito firmami jsou podnikatelé neustále ve styku. Zpracovávané zboží je jednotlivým firmám dodáváno (a zpět odebíráno) pravidelně, ve špičce i několikrát týdně. Všichni tito dodavatelé perfektně ovládají své specializace. Ve špičce nemají problémy s větším množstvím práce.

Slabé stránky

Slabinou jsou moderní technologie, zejména využití počítačů. Donedávna tak byla veškerá evidence vedena manuálně. Jediným zlehčením této práce bylo využívání kalkulačky a psacího stroje. Další slabou stránkou je grafické zpracování požadavků zákazníků k výrobě odznaků a medailí. Jednodušší návrhy zpracovávám já, jako firma Bc. Blažek. Složitější grafiku zpracovává profesionální a dražší designer.

Elektronická komunikace s obchodními partnery je komplikovanější, než u jiných firem. Objednávky a dotazy zákazníků přichází na společnou e-mailovou adresu, ke které mají přístup firmy Ing. Blažek a Bc. Blažek. Veškerá obchodní korespondence zpravidla probíhá prostřednictvím firmy Bc. Blažek a o všem informuje oba podnikatele. To znamená, že všechny dotazy, objednávky a nabídky musí být vytisknuty a předány k prostudování. Po prostudování jsou napsány odpovědi, které je nutné přepsat a elektronicky odeslat. Tyto neefektivní postupy jsou časově náročné. Firmy tak potřebují více času na vyřízení zakázek. Takto se neefektivní práce přenáší i na ostatní dodavatele, čímž jsou poškozováni odběratelé.

Příležitosti

Firmy si za dobu své existence vytvořily dobré jméno. Mohou dále pokračovat ve výrobě medailí, odznaků, pohárů a vyznamenání. Přitom lze rozšiřovat sortiment nabízených trofejí. Vytvoření nové medaile je sice finančně náročnější, ale všechny náklady související s novou medailí jsou daňově uznatelné. O nové medaile s modernějšími motivy je stále velký zájem. Proto se rozšiřování sortimentu medailí vyplatí. Kromě medailí je možné vyrábět další trofeje. Téměř na všech sportovních akcích se udělují diplomy. Vzhledem k dobrému jménu firmy by nebyl problém rozšířit sortiment o diplomy. Vytvoření diplomů je mnohem méně nákladné, než vytvoření nových medailí. Veškeré potřebné vybavení je k dispozici: scanery, počítače s grafickými programy i tiskárny.

Poháry jsou další trofejí, která se uděluje vítězům. Partnerská firma by byla schopna tyto poháry levně vyrábět. Případné nápisy a názvy sportovních akcí je možné na poháry vyrýt. Firma nemusí vyrábět pouze sportovní trofeje. Velký je zájem o reklamní předměty, resp. potisk reklamních předmětů. Fa Blažek již kdysi tiskla různé reklamní předměty: zapalovače, propisky, popelníky a sklenice. Dokonce tiskla etikety na láhve na víno. Všechna zařízení potřebná k potisku těchto předmětů má firma k dispozici, pouze je nevyužívá.

Hrozby

Největší hrozba přichází z Asie a Itálie. Tam se vyrábí nepřehledné množství typů medailí. Všechny tyto medaile jsou univerzální - na lícovou stranu je možné umístit náložku s motivem jakéhokoliv sportu. V internetových obchodech se ceny takovýchto medailí pohybují řádově v desítkách Korun (ceny medailí firmy Blažek se pohybují okolo 15,- Kč). Problémem jsou výprodeje starých zásob, kdy je možné kupovat medaile ve velkém množství za cenu šrotu.

Pokud tyto medaile začnou nakupovat prodejci sportovních potřeb nebo dokonce sportovní kluby, může firma Blažek přijít o velké množství stálých zákazníků. Další hrozbou jsou praktické ceny pro vítěze. Stále více sportovních akcí sponzorují obchody, cestovní kanceláře, potápěčské školy nebo dokonce významné finanční skupiny. Takovéto sportovní akce jsou daleko atraktivnější, než běžné závody. Proto se i malé tělovýchovné jednoty pokouší získat sponzory, kteří jim věnují atraktivní ceny. Také pro samotné sportovce je jistě příjemnější vyhrát potápěčský kurz, než medaili. Problémem je i rozpočet malých tělovýchovných jednot. Pro rozvoj sportovců je důležitější kvalitní sportovní vybavení. Proto investují do tohoto vybavení a na sportovní trofeje již nezbývá. Ceny pro vítěze tak získávají od sponzorů, např. ve formě sušenek, limonád a dalších potravin.

Nejslabšími články jsou využívání moderních technologií, komunikace s obchodními partnery a také administrativní zátěž. Některé z těchto nedostatků jsem již omezil dodavatelským vykonáváním některých činností. Další problémy jsou neustále konzultovány a na jejich odstranění se pracuje. Důležitým a slabým místem je administrativa. Firma Ing. Blažek vede daňovou evidenci a je plátcem DPH. Firma Blažek, Alšovice má navíc vlastní zaměstnance a vede knihy jízd. Všechna tato administrativa je pro podnikatele náročná a zabírá mnoho času. Dříve byla všechna tato administrativa vykonávána manuálně, bez využití počítače. Jedinou technikou byl psací stroj a kalkulačka. Při vedení daňové evidence je nutné shromažďovat a zapisovat všechny doklady a všechny operace zapisovat do peněžního deníku. Toto se dříve dělalo jednou za měsíc; pokud bylo více dokladů, účtovalo se častěji. Příkazy k úhradě přijatých faktur je nutné provést v době splatnosti. Kvůli DPH je nutné jednou za tři měsíce podat daňové přiznání. Tomu dříve předcházela zdlouhavá administrativa. Bylo nutné shromáždit přijaté i vystavené doklady za celé období. Z nich se vystavily seznamy přijatých a uskutečněných plnění. Všechny peněžní částky se musely sečíst pomocí kalkulačky. Pokud byly seznamy kompletní a součty správné, mohlo se přejít k vystavování přiznání. Toto papírování si vyžadovalo jeden až dva dny.

Administrativa spojená se zaměstnanci je ještě komplikovanější. Zaměstnavatel musí vystavovat a archivovat pracovní smlouvy, vystavovat mzdy a odvádět daň z příjmu, zdravotní a sociální pojištění. Ve firmě Blažek, Alšovice se tak každý měsíc shromáždily smlouvy zaměstnanců a brigádníků, kteří v daném měsíci měli nárok na mzdu. Potom následovalo vypočítání a zapsání hrubých mezd, odvodů a čistých mezd do seznamů. Podle nich se pak

vyplácely mzdy a odváděly odvody. S odvody bylo spojené také vyplňování formulářů pro zdravotní pojišťovny a Českou správu sociálního zabezpečení. S knihou jízd je spojená evidence služebních, popř. soukromých cest. U každé cesty je potřeba uvést celou trasu, účel cesty a nákupy pohonných hmot. Veškerou agendu je nutné na konci roku (zdaňovacího období) otevřít, znovu přezkontrolovat a opravit případné nedostatky. Na to byl dříve potřeba minimálně jeden týden. Potom až bylo možné vystavení všech příznání.

6.3 Nový způsob spolupráce

Vedení administrativy patřilo mezi nejméně oblíbené činnosti. Kromě času bylo s administrativou spojeno mnoho stresu. Proto byl pořízen účetní software Ekonom a veškerou administrativou vykonává firma Josef Blažek, Maršovice. Veškeré papírování se tak výrazně usnadnilo. Program ekonom je určen pro malé a střední firmy. Obsahuje různé moduly pro vedení daňové evidence nebo účetnictví. V případě firmy Blažek, Alšovice byly zakoupeny moduly daňová evidence, fakturace, mzdy a personalistika. V současnosti jsou tak všechny faktury vystavovány v tomto programu. Přijaté faktury a bankovní výpisy jsou rovněž evidovány v programu. Je tak možné rychle zjišťovat jednotlivé obraty nebo kontrolovat závazky a pohledávky. Pro čtvrtletní vyúčtování DPH se již nemusí shromažďovat a sepisovat jednotlivé doklady. Program umožňuje tisknout rekapitulace dokladů za vybrané období, daňová příznání a další tiskopisy. Další výhodou programu je možnost vystavování mezd. Stačí pouze vystavit mzdy a program vytiskne všechny potřebné formuláře a příkazy k úhradě. Díky programu se účtuje cca 3 - 6 hodin měsíčně. Na konci roku stačí přezkontrolovat zápisy a vytisknout peněžní deník a daňové příznání. Dále lze vytisknout všechny formuláře pro zdravotní pojišťovny a správu sociálního zabezpečení. Celý proces účetní uzávěrky se tak výrazně zjednodušuje. Administrativa tak zabere 40 - 50 hodin za rok.

Komunikace s dodavateli, zákazníky nebo zájemci o spolupráci je i s pomocí firmy Bc. Blažek zdoluhavá. Ti, co chtějí komunikovat elektronicky, využívají společné internetové stránky rodinných firem i její e - mailovou adresu. Potíž je v tom, že pro starší podnikatele je práce s počítači komplikovaná a většina komunikace musí probíhat za pomoci firmy Bc. Blažek . To znamená, že je nutné všechny e - maily vytisknout a doručit k promyšlení a přípravě odpovědí.

Ty jsou následně předány mě, firmě Bc. Blažek a odpovědi jsou přepsány na počítači a elektronicky odeslány. Tento způsob komunikace je časově náročný pro obě firmy. Zákazník se odpověď dozví později, někdy až za dva dny. Mezi tím už může přejít ke konkurenci. Při takto zdlouhavé komunikaci dochází k omylům. Nastanou i situace, že zákazník odpověď vůbec nedostane. To se stává, pokud má zákazník náročnější požadavky. Všechny zákaznickovy požadavky jsou sice předány, ale je potřeba více času na rozmyšlení a na konzultaci s dodavateli. Při vysoké administrativní zátěži se tato objednávka ztratí nebo se na ni zapomene. To vše poškozuje zákazníky i dobré jméno firem. Protože jsou zákazníci členové sportovních klubů a účastní se sportovních akcí, mohou rozšiřovat negativní reference. Je známo, že lidé daleko častěji oznamují svou nespokojenost. Pokud jsou jejich požadavky splněny, je to samozřejmé. Vyskytne - li se problém, musí "upozornit" ostatní. Kdyby nespokojený zákazník takto "upozornil" jen pět jiných (i potenciálních) zákazníků, začnou se negativní reference rychle rozšiřovat.

Nejlepším způsobem, jak zrychlit komunikaci, by bylo naučit podnikatele lépe zacházet s počítačem. Problém je v tom, že podnikatelé jsou konzervativní a nechtějí se naučit pracovat s počítačem. Navíc si myslí, že tuto činnost za ně mohou vykonávat jiní. Komunikace se stálými zákazníky je snadná. Ti pouze pošlou objednávku se všemi potřebnými podklady. Noví zákazníci se o firmě dozvědí na internetu. Pro ně byl otevřen internetový obchod (adresa www.josefblazek.eu), kde si mohou sami sestavit celou zakázku: Výběr medaile a její barvy, barvy stuhy a výběr tisknutého motivu. Objednávka z internetového obchodu je přehledná a obsahuje všechny potřebné údaje. Proto není nutné dále komunikovat se zákazníky a upřesňovat jednotlivé údaje.

Absence některých novějších technologií je dalším slabým článkem, který snižuje konkurenceschopnost firem. Jednou z tradičních, ale překonaných technologií je potisk medailí sítotiskem. Sítotisk je stará a jednoduchá metoda tisku. Jedná se o protlačování barvy skrz propustnou šablonu. Takto lze tisknout na kov, sklo, plast, papír nebo látku. Nevýhodou této metody je potřeba několika šablon pro vícebarevný tisk. Šablony se vyrábí pomocí negativu, který se pomocí silného světla přenesse na šablonu. Dříve se negativy vyráběly za použití fototechniky. Dnes je možné negativ vytisknout na běžné tiskárně. Po vyrobení a seřízení šablony se může přistoupit k tisku. Tisk je poměrně jednoduchá operace. Doba tisku závisí na množství tisknutých předmětů. Průměrná doba tisku jedné barvy je cca jedna hodina.

Potisknuté předměty musí zaschnout. Doba zasychání se pohybuje od dvou do tří hodin. Po zaschnutí lze tisknout další barvy. Potisknuté medaile (odznaky) se lakují. Průměrná doba lakování je jedna hodina.

Sítotisk je možné nahradit výrobou samolepek, které se na odznaky a medaile nalepí. Tuto metodu již používá mnoho konkurenčních firem v Česku i v zahraničí. Výroba samolepek zabere mnohem méně času, než sítotisk. Grafické návrhy zákazníků musí být pomocí grafického software upraveny podobným způsobem, jako se zpracovávají materiály pro sítotisk. Výhodou této metody je, že je snadné požadovaný motiv nakopírovat na stránku a vytisknout. Tisknout se může na běžné kancelářské tiskárně. Pomocí plotru se vyřezou jednotlivé samolepky. (Plotr má firma k dispozici) Hotové samolepky stačí nalepit na medaile a odznaky. Doba lepení je téměř shodná s dobou tisku jedné barvy sítotiskem. Při použití této metody jsou všechny barvy natisknuty najednou. Není třeba čekat na zaschnutí barev. Po nalepení je možné lakovat; tiskne – li se na lesklé fólie, není lakování nutné.

V horizontu dvou let bude nutné rozšířit využívání nových technologií. Tím se usnadní veškerá práce a bude možné vyřizovat více zakázek. Zbude více času na komunikaci. Zakázky, které přichází od nových klientů, bude ve většině případů vyřizovat firma Ing. Blažek (ve spolupráci s firmou Bc. Blažek). Noví zákazníci mají zpravidla náročnější požadavky, které je snadnější splnit pomocí nových technologií. Pro usnadnění komunikace s novými zákazníky dojde k úpravě webových stránek podnikatelů. Přidáním rubriky „nejčastější dotazy a odpovědi“ se zákazníci budou moci rychleji rozhodnout, jaké řešení by pro ně bylo časově a cenově nejvhodnější.

Po dobu, kdy základ daně firmy Ing. Blažek nedosahuje 1 milionu ročně, je pro firmu optimální pracovat jako fyzická osoba, popř. jako fyzická osoba se spolupracující osobou, pomocí níž je možné ovlivňovat základ daně a vyměřovací základ. Institut spolupracující osoby umožňuje spolupracovat se členem rodiny (domácnosti), který může a nemusí být podnikatelem. Na rozdíl od založení právnické osoby nebo sdružení spolupráce se spolupracující osobou nevyžaduje písemné sepsání smlouvy. Podnikatelé se tak mohou operativněji rozhodnout, jestli využijí možnost spolupráce. Další výhodou spolupráce je možnost přijmout další spolupracující osobu. Opět není nutné sepsávat žádné smlouvy. Není nutný ani souhlas dalších

spolupracujících osob. Založení právnické osoby a vyplácení mezd případně odměn by pouze zvýšilo odvody daní a pojistného. Dále by bylo nutné vést účetnictví namísto daňové evidence, což by bylo administrativně a časově náročnější.

Až dojde k úplnému převzetí veškeré klientely firmy Josef Blažek, Alšovice, převzetí jejich externích zaměstnanců a technologií, příjmy a tedy i základ daně vzrostou. V tomto případě přichází v úvahu založení právnické osoby, společnosti s ručením omezeným a zrušení živností fyzických osob, firem Ing. Blažek a Bc. Blažek. Oba podnikatelé se stanou společníky a jednateli. Práce se staršími technologiemi připadne Ing. Blažkovi, vedení veškeré administrativy a práce s novými technologiemi mě, Bc. Blažkovi. Dále bude nutné přijmout interní zaměstnance na stálý pracovní poměr, aby se každý úžeji specializoval na svou činnost. Současní zaměstnanci firmy Josef Blažek, Alšovice jsou externisté a jsou najímáni ve špičkách na pomocné práce. Jedná se o důchodce a studenty, kteří si přivydělávají jednoduchými činnostmi. Pro úspěšné fungování nové firmy budou noví zaměstnanci nutností. Nově přijatí zaměstnanci by nemuseli pracovat na plný úvazek. Mohlo by se jednat o handicapované zaměstnance, většina činností je vykonávána v sedě. Zaměstnanci by měli dobrý pocit, že mohou pracovat a podílet se na výrobě sportovních cen. Společnost by mohla využít slevy na dani.

V případě obnovení progresivního zdanění příjmů fyzických osob se uvažuje o zavedení 30% sazby daně pro základ daně převyšující milion korun. Společnost by vyplácením mezd (odměn) mohla ovlivnit základy daně svých zaměstnanců (a jednatelů). Výsledek hospodaření společnosti a tedy i její základ daně by bylo možné snížit příspěvkem zaměstnavatele na soukromé životní pojištění a penzijní připojištění zaměstnanců. Jednalo by se de facto o jiný způsob vyplacení odměny fyzickým osobám.

Díky zavedeným opatřením dojde ke značným časovým úsporám. Získaný čas bude možné využít ke zrychlení komunikace, zrychlení dodávek a umožní přijímání dalších zakázek. Navíc bude méně stresu, který byl spojen s veškerou časovou tísní. To bude mít pozitivní vliv na chování podnikatelů, zaměstnanců i dodavatelských firem. Opatření popisovaná v této práci nejsou jediná, která je nutné přijmout. S každým zlepšením se objeví i nové problémy, které bude nutné vyřešit.

Seznam literatury

[1] Alexander, D. And Archer, S. European Accounting Guide. 5th ed. UK: ASPEN Publishers, 2003. ISBN 0-7355-4146-9.

[2] Běhounek, P. Společnost s ručením omezeným. Řešení účetní a daňové problematiky včetně příkladů z praxe. 9. aktualizované vydání. Olomouc: ANAG, 2009.

ISBN 978 – 80 – 7263 – 540 – 5.

[3] ČSSZ. Příručka budoucího důchodce. 1. vydání. Praha: Dragon Press, 2007.

ISBN 978 – 80 – 87039 – 16 – 8.

[4] Jáč, I. Základy podnikové ekonomiky. 1. část. TU v Liberci, Liberec 2002.

ISBN 80-7083-577-X.

[5] Krbečková, J. a Plesníková, J. Jednoduché účetnictví po úpravách k 1. 1. 2008. 1. vydání. Anag, Olomouc 2008. ISBN 978-80-7263-442-2.

[6] Jak založit sdružení fyzických osob. [online]. www.csob.cz [cit.2008-03-8].

Dostupný z WWW: <<http://www.csob.cz/bankcz/cz/SME/Infoservis/Legislativa-a-pravo/Obchodni-pravo/22653200.htm>>.

[7] Jak založit společnost s ručením omezeným. [online]. www.ipodnikatel.cz [cit.2008-03-8].

Dostupný z WWW: <<http://www.ipodnikatel.cz/jak-zalozit-spolecnost-s-rucenim-omezenym.html>>.

[8] Kovaníková, D. Abeceda účetních znalostí pro každého. XVII. aktualizované vydání. Praha: Polygon, 2007. ISBN 978-80-7273-143-5.

[9] Může být jednatel s. r. o. zaměstnancem? [online]. www.epravo.cz [cit.2008-03-8].

Dostupný z WWW: <<http://www.epravo.cz/top/clanky/muze-byt-jednatel-sro-zamestnancem-35133.html>>.

- [10] Osoba spolupracující má stejné povinnosti jako OSVČ. [online].
www.podnikatelskyportal.cz [cit.2008-03-8].
Dostupný z WWW: <<http://www.podnikatel.cz/clanky/osoba-povinnosti-stejne-jako-osvc/>>.
- [11] Peštuka, J. Účetnictví ve zjednodušeném rozsahu. Praha: EUROUNION Praha, 2004.
ISBN 80-7317-030-2.
- [12] Podnikání fyzických osob. [online]. www.pomocpodnikateli.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://pomocpodnikateli.cz/legislativa/sdruzeni/>>.
- [13] Rydvalová, P. Malý a střední podnikatel. Liberec: TUL, HF, 2004. ISBN 80-7083-809-4.
- [14] Ryneš, P. a Plesnivý, P. Jednoduché účetnictví pro podnikatele. Praha: TRIZONIA, 1993.
ISBN 80-85573-10-5.
- [15] Sdružení fyzických osob. [online]. www.aspekthm.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://www.aspekthm.cz/doku/clankyKZ/KZ9811.html>>
- [16] Sedláček, J. Účetnictví podnikatelů po vstupu do Evropské unie. Praha: c. H. Beck, 2004.
ISBN 80-7179-859-2.
- [17] Schlée, F. Soukromé podnikání. Díl třetí. Praha: JURISSERVIS Praha, 1990.
ISBN 80-900079-3-7.
- [18] Sojková, L. Hospodářská politika. Liberec: TU v Liberci, 2005. ISBN 80-7372-034-5.
- [19] Společnost s ručením omezeným. [online]. www.aspekthm.cz [cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://business.center.cz/business/pravo/formypodn/sro/shrnuti.aspx>>.

[20] Těžká volba podnikatele: daňová evidence nebo účetnictví? [online].

www.podnikatel.cz [cit.2008-01-8]. Dostupný z WWW:

<<http://www.podnikatel.cz/clanky/danova-evidence-nebo-ucetnictvi>>.

[21] Ušetřete na daních se spolupracující osobou. [online]. www.podnikatelskyportal.cz

[cit.2008-03-8]. Dostupný z WWW: <<http://old.podnikatelskyportal.cz/node/933>>.

[22] Zahájení podnikání dvou fyzických osob. [online]. www.csob.cz [cit.2008-03-8].

Dostupný z WWW:

<http://www.komora.cz/hk-cr/inmp/dotazy/art_22336/zahajeni-podnikani-dvou-fyzickych-osob.aspx>.

[23] Zákon č. 40 / 1964 Sb., občanský zákoník.

[24] Zákon č. 513 / 1991 Sb., obchodní zákoník.

[25] Zákon č. 586 / 1992 Sb., o daních z příjmů.

[26] Zákon č. 563 / 1992 Sb., o účetnictví.

[27] Zákon č. 252 / 1997 Sb., o zemědělství.

[28] Zákon č. 455 / 1991 Sb., o živnostenském podnikání.